

TEATRUL
DRAMATURGILOR
ROMÂNI

TEXT. DRAMATURG. REPREZENTARE

Un dramaturg azi

LUCIA
VERONA**Cine este Lucia Verona?**

Eu! Ba eu! Nu, eu! Eu! Eu! Eu? Am vrut să fiu cântăreață de operă, noroc că mi-am dat seama la timp că nu aveam șanse să devin o nouă Callas; am lucrat în presa scrisă și în TVR, foarte scurt timp am fost și editor, am făcut și un pic de grafică de carte, am debutat în teatru cu o comedie, montată la teatrul din Turda, iar editorial cu un roman de 720 de pagini tradus din limba maghiară, am continuat să scriu teatru, am început să public proză, am creat site-uri web pentru mai mulți scriitori, am luat câteva premii pentru piese, am avut un blog destul de apreciat, am condus un timp secția de dramaturgie a Asociației Scriitorilor București și Clubul Dramaturgilor, am început să scriu romane polițiste (în care detectivul amator e o cântăreață de operă) și, concomitent, să traduc Shakespeare, iar când credeam că nu mai am nimic nou de încercat, mi s-a oferit șansa de a crea un teatru. Apoi iar Shakespeare, iar o carte polițistă... poate voi mai scrie o piesă... dar după ce termin romanul polițist care se petrece într-un teatru... Am uitat ceva? N-am spus nimic despre prieteni, despre călătorii, nici despre ciocolată și șampanie... nici despre cartea de bucate pe care sper s-o scriu...

De ce dramaturgie?

Și dramaturgie. Dar, cum spuneam, și proză. Și traduceri. Dramaturgie pentru că – vă rog să nu râdeți de mine! – cândva, de mult, mi-am dat seama că gândesc în dialoguri. M-a atras și rigoarea construcției, iar pușca lui Cehov e prezentă în toate piesele mele.

Care este cea mai frumoasă întâlnire de care ați avut parte în această profesiune?

Greu de ales una – viața mea e plină de întâlniri frumoase (și unele mai puțin frumoase), așa că aleg trei, cele mai semnificative, în ordine cronologică:

- Întâlnirea cu H.Salem – prozator și dramaturg. Am fost împreună 18 ani, până la moartea lui, în 1991. Am scris împreună nenumărate scenete, monologuri difuzate la TVR sau la Radio, în interpretarea celor mai mari actori. Unele se mai difuzează și

azi, se găsesc și pe YouTube. Am scris împreună și piese, apărute în 1985 în volumul „Luna de pe cer”, unele și reprezentate pe scenă.

- Întâlnirea cu Shakespeare – aici nu e vorba de prima întâlnire, cea din adolescență, când am văzut prima dată filmul „Hamlet” cu Laurence Olivier, nici de lecturi, nici de lucrul la piesa „Călătoria și Shakespeare” care, spre bucuria mea, se joacă la TDR, ci de marea întâlnire din 2011, când am început lucrul la „Troilus și Cresida” în cadrul proiectului de retraducere a canonului shakespearean, coordonat de George Volceanov. Au urmat alte 11 piese, unele traduse în colaborare cu Horia Gârbea sau cu dl. Volceanov.

- A treia întâlnire: Teatrul Dramaturgilor Români. Adică împlinirea unui vis. Despre cum s-a născut TDR aș putea scrie mai mult, dar important e că teatrul există, crește și din ce în ce mai mulți spectatori au învățat drumul spre sălile din Calea Griviței 64-66.

Vă simțiți neîmplinită munca dacă nu ia viață pe scenă?

Nu neapărat. Dacă e vorba de piesele mele, împlinirea este apariția lor în volum. Acolo începe viața lor. Dacă ajung și pe scenă, cu atât mai bine. Dacă e vorba însă de piesele lui Shakespeare, montarea pieselor și reacția publicului validează acest minunat proiect, „Shakespeare pentru mileniul 3”, și am avut șansa ca mari regizori să pună în scenă piese traduse de mine și de colegii mei.

Presupunând că ar trebui să salvați o singură lucrare din tot ceea ce ați scris până acum, care ar fi aceea?

Manuscrisele neterminate. Normal. Lucrările publicate sau jucate n-au cum să dispară.

Ce i-ați spune cititorului care nu v-a descoperit încă?

Să citească!

Ați simțit vreodată să renunțați la scris?

Sigur că nu!

Care este ultima carte care v-a emoționat?

Nu cred că despre emoții este vorba, dar recent am recitit, cu imensă bucurie, după foarte mulți ani, „Mantaua” lui Gogol.

Vă vom găsi personaj în vreuna dintre piesele dumneavoastră?

Deocamdată, doar la modul flaubertian. Dar, de ceva timp, în scrierile mele polițiste apare un personaj care seamănă cu mine – are șuvițe blonde și scrie romane și piese polițiste. Va ajunge personaj și într-o piesă? Încă nu știu răspunsul.

Cum vă găsiți în fața criticii?

Cum mă găsesc în fața criticii? Dar cum se găsește critica în fața mea? Hai să zicem că ne aflăm la o distanță... oarecum corectă. Uneori. Însă în cărțile mele polițiste apar mai mulți critici, unii victime, alții criminali... Oare de ce? Există și unul care a devenit personaj (mai degrabă pozitiv) la cererea lui. Dar în rest, desigur, orice asemănare cu vreun critic real este cu totul întâmplătoare.

Care este punctul de plecare? Imboldul de la care începe să se nască prima pagină?

Punctul de plecare... O vorbă, o frază, o anecdotă, un accident, un incident, un eveniment, o știre auzită la radio, o convorbire telefonică, un comentariu într-o emisiune TV sau pe Facebook, o imagine, o obsesie, o bărfă, o idee venită de nu-știu-unde, un interviu...

Dacă am fi idealiști pentru o clipă, cum ar arăta lumea în care v-ați dori să trăiți?

Și dacă, într-adevăr, „lumea-ntreagă e o scenă”?

„Așa este felul meu de a mă lupta cu viața.”

Cine este Olga Delia Mateescu?
Orizontul meu de așteptare se mărește pe măsură ce trece timpul. Dacă în adolescență voiam să mă antrenez mai bine la baschet și să devin cosmonaut, acum, scriind mă gândesc la o anecdotă:
*De ce suflă în trompetă?
Ca să țin deoparte tigrii.
Dar aici nu sunt tigri.
Păi, vezi!*

De ce dramaturgie?
Scrișul unei piese de teatru a venit ca un cadou în viața mea, dintr-un prea plin teatral (sunt fiică de actriță și medic), dar și din frustrarea că nu pot sonda jucând mai adânc, mai mult, mai divers. Și totuși ceea ce vede lumina tiparului nu seamănă cu altceva, este un fel de răspuns personal la stimulii lumii.

Care este cea mai frumoasă întâlnire de care ați avut parte în această profesiune?
Oribilă a fost prima întâlnire cu publicul la Sibiu, la Festival, acum mulți ani, la spectacolul lectură cu piesa „Capricii”, care luase premiu la UNITER. Nimeni nu înțelesese nimic, îmi venea, și îmi pare rău că nu am făcut-o!, să mă urc pe scenă și să citesc eu tot!

Întâlniri deosebit de plăcute au fost trei: „Cod roșu” - pus în scenă de Ionuț Kivu, piesă scrisă la sugestia unor tineri și talentați colegi (Alice Sălceanu, Sorina Ștefănescu și Irina Ungureanu), iar „Doamna Godot”, regia Felix Crainicu - la Teatru Dramaturgilor a împlinit nu numai convingerea mea că este posibilă o extensie a ceea ce gândesc dar și că oferă posibilitatea unor creații actrițelor care joacă (Ioana Pavelescu și Alexandra Stroe). A treia a fost spectacolul „Grenada”, o comedie montată de mine (nu pot să-i uit pe Eugen Cristea și pe Marius Drăguș!) la Teatrul Masca, mare succes care a avut finanțare doar pentru 10 spectacole deși sala era arhiplină! De fapt s-au jucat mai multe texte de ale mele, la Teatrul Național din Iași sau la cel din București - în care am evoluat și eu -, altul la Buzău, etc, montări profesioniste care însă au avut viață scurtă (deși cronicile le-au apreciat

OLGA DELIA MATEESCU

pozitiv) din diferite cauze: programare defectuoasă, lipsă de promovare, neadecvare la programul teatrului, neglijență.

Vă simțiți neîmplinită munca dacă nu ia viață pe scenă?

Ca actriță, oricum mă dădeam cu capul de pereți -la figurat mai ales!- că nu joc și rolul cutare, spectacolul cutare etc.! Sportul cu pereții a devenit dublu de când scriu! Am noroc cu faptul că atunci când concep textul mă simt ca pe scenă, am în subconștient o relație imaginară cu publicul, cu oamenii dragi mie, am un gen de împlinire care nu se compară cu altceva. Rău este până când mă apuc de scris!

Presupunând că ar trebui să salvați o singură lucrare din tot ceea ce ați scris până acum, care ar fi aceea?

Cum adică? Ce întrebare este asta? Ce text unic salvez dacă am doar această posibilitate? Adică ce copil salvezi? E o întrebare ne la locul ei!

Ce i-ați spune cititorului care nu v-a descoperit încă?

Ce-i pot spune cuiva care nu a citit? Îi spun citește. Închipuiește-te în situația din piesă și în fiecare personaj și ai să descoperi multe despre tine, nu despre mine!

Ați simțit vreodată să renunțați la scris?

Pot renunța la scris, el nu renunță la mine. Mă apucă, asta este termenul, un fel de neliniște și un fel de chin care trece când îmi este limpede ce vreau.

Care este ultima carte care v-a emoționat?

Frederik Backman a scris „Bunica mi-a zis să-ți spun că-i pare rău”, o carte încântătoare plină de suspans și de umor. Recitesc Gabriel Garcia Marquez, tot ce am în bibliotecă, Agatha Christie și Raymond Chandler, am terminat „Sistemul periodic” al lui Primo Levi (interesantă construcție) și nu recitesc Issac Asimov.

Vă vom găsi personaj în vreuna dintre piesele dumneavoastră?

Orice scriitor se află cumva în ceea ce creează, este imposibil să te desparți de viața ta și de relațiile exterioare sau interioare ție. Nu am conceput însă niciun personaj-eu. Pot fi recunoscută, cum zic prietenii, în proza „Fantoma din teracotă”, într-un personaj bărbat sau în fel de fel de atitudini ale altor personaje din piesele de teatru sau din romanele mele. Dar asta o fac numai prietenii!

Cum vă găsiți în fața criticii?

Am avut cronici bune în general, am fost uluită chiar când Mircea Ghițulescu m-a trecut - cu primele cărți - în volumul său „Istoria Dramaturgiei Române Contemporane” dar tot de la el am aflat de ce rup uneori firul unei construcții scenice. El a remarcat faptul că fug de realism și am meditat mult asupra acestui lucru. Da, mă fascinează realismul magic. Magic, spun, deși acest termen, uzitat perpetuu tinde să-și piardă din conținut.

Care este punctul de plecare? Imboldul de la care începe să se nască prima pagină?

Da, punctul de plecare al unei scrieri, care să fie? Lumea? Eu? Ceilalți? Un contract? Un concurs cu temă? Depinde. Am scris o piesă polițistă pentru un concurs. Am scris pentru că îmi place genul. Am scris comedii, ca mine, nu foarte realiste, pentru alt concurs. Dar am scris peste 20 de piese pentru că de fiecare dată, mai întâi am avut o imagine. Un fel de tablou ca o viziune, care se cerea tradus pentru scenă. Și am scris proză fiindcă trebuia să-i las lumii o bucățică din ceea ce înțelesesem până atunci. Și pentru că așa este felul meu de a mă lupta cu viața.

„Pieseile bune sunt literatură autentică.”

HORIA GÂRBEA

Cine este Horia Gârbea?

Ca formație sunt inginer constructor și profesor de mecanică teoretică și aplicată în domeniul construcțiilor. Dar doctoratul, de la care s-au împlinit 20 de ani a fost în fiabilitate, aplicată domeniului ingineriei civile. Am predat peste 30 de ani tot felul de discipline din ramura ingineriei civile dar și a proiectării asistate, info-graficii, aplicațiilor matematice în inginerie. În paralel, am scris literatură, am făcut jurnalism cultural, teatru, televiziune, am scris și publicat vreo 30 de volume din toate genurile literare și am tradus mai ales piese de teatru și cu precădere Shakespeare: 13 piese singur sau în colaborare.

De ce dramaturgie?

Dintre genurile literare, dramaturgia este cea care solicită cel mai mult rigoarea, precizia, concentrarea și cred că mi se potrivește. Am scris scene teatrale din liceu, am tradus teatru de mulți ani. Teatrul mă pasionează în general, ca o artă complexă care mobilizează multe domenii într-o construcție unică la care participă autorul textului, regizorul, scenograful, muzicienii, coregrafi, actori, tehnicieni de tot felul. Din efortul lor comun se naște ceva miraculos care nu e nici text, nici mișcare, nici muzică, nici pictură, ci toate la un loc.

Care este cea mai frumoasă întâlnire de care ați avut parte în această profesiune?

Am avut multe întâlniri memorabile cu personalități cu care am lucrat și de la care am învățat, cred eu, cum e bine să fie un text pentru teatru sau pentru ecran. Mi-e foarte greu să aleg numai o personalitate dintre atâți regizori și actori, scenografi și alți dramaturgi cu care am colaborat. Într-o ordine aleatorie și înșiruire incompletă: Felix Alexa, Alexander Hausvater, Alexandru Darie, Radu Beligan, Horațiu Mălăele, Ion Besoiu, Costel Constantin, Lucian Sabados, Anca Colțeanu, Bogdan Ulmu, Gelu Colceag, Matei Varodi, Iosif Naghiu, Dumitru Solomon, Lucia Verona, Paul Ioachim, Adrian Enescu, Nicu Alifantis. Dar am cunoscut și alte personalități teatrale cu care, chiar dacă nu am lucrat direct, am avut întâlniri interesante: Dinu Cernescu, Ion Caramitru, Maia Morgenstern, Marius Bodochi, George Mihăiță, Dan Jitianu, Dan Tudor, Victor Ioan Frunză, Cătălina Buzoianu, Mircea Cornișteanu, Alexandru Tocilescu, Tudor Chirilă, Radu Gheorghe, Sebastian Papaiani, Mircea Cornișteanu și foarte mulți alții. Nu

fi uit pe „teoreticieni”: Victor Parhon, Marian Popescu, Ion Cocora, Mircea Ghițulescu, Magdalena Boiangiu, și alți critici, nici pe Dumitru Carabăț, de la care am învățat „scenaristică”, nici chiar pe Valentin Silvestru deși relația noastră nu a fost chiar amicală. Regret că listele de mai sus sunt incomplete. Dacă ar fi să aleg – cu greu – una singură, aș alege colaborarea cu Ducu Darie, regretat prieten și unul dintre cei mai mari oameni de teatru pe care i-am cunoscut. Am avut ocazia să lucrez efectiv cu el la vreo 6-7 proiecte, teatru și televiziune, dar n-am întâlnit adesea și în afara lor. Ducu nu doar că era un om de teatru complet, avea efectiv geniu. Transmitea entuziasmul lui pentru artă și se făcea înțeles. Cred că Ducu stimula creația și scotea tot ce era mai bun din textier, actor, scenograf.

Vă simțiți neîmplinită munca dacă nu ia viață pe scenă?

Sigur nu. Tot sigur este că prefer ca textele scrise și traduse de mine să se joace. Am puține piese și traduceri nereprezentate măcar o dată. Dar dramaturgia este și literatură. Pieseile bune sunt literatură autentică. E greu să montezi Danton sau Henric al V-lea. Dar ele sunt texte literare de mare valoare și pot fi citite. Aș zice că trebuie citite, cum citim Răscoala sau Război și pace. Nu depun eforturi să impun textele mele regizorilor și teatrelor, în parte pentru că nu am timp, dar și pentru că nu îmi place postura de solicitant.

Dintre montările pe textele dumneavoastră, care mai apropiată sufletului vă este?

Din nou mi-e greu să aleg. Mai ales că trebuie să includ aici și traduceri, nu pot face abstracție de ele, unele au ocazionat spectacole excelente. Dacă mă refer strict la textele mele originale, nu mă pot hotărî între *Cafeaua domnului ministru* în montarea lui Lucian Sabados de la Ploiești și *Funcționarul destinului* de Anca Maria Colțeanu, la Nottara. La dramatizări și

traduceri pun pe primul plan montările lui Ducu Darie: *Mephisto* după un roman de Klaus Mann, la Bulandra, *Iluzia comică* de Corneille la Comedie și, mai recent *Coriolanus*, tradus împreună cu profesorul George Volceanov, la Bulandra.

Ce i-ați spune cititorului care nu v-a descoperit încă?

Să nu aștepte să găsească o montare cu pieșele mele, ci să mă citească. Iar dacă i se pare dificil teatrul, poate alege dintre volumele mele de poezie, cele trei romane, numeroasele eseuri pe care le-am scris.

Care este ultima carte care v-a emoționat?

Cine citește ca un profesionist, e greu să fie emoționat de o carte. O carte poate interesa, bucura, îndemna la reflecție etc. O carte, apărută recent, care m-a impresionat mai mult decât altele prin complexitate și realizare a fost *Culorile incendiului* de Pierre Lemaitre. Dacă nu îți propui (nu că ai și putea!) să scrii un asemenea roman, e preferabil să nu te apuci.

Cum vă găsiți în fața criticii?

Am avut parte de multe cronici interesante, după cum s-au scris despre mine și lucruri care nu mi se potrivesc. Critica de poezie și chiar cea de proză mi-au fost în general favorabile. Și traduceri au fost bine primite, dar aici am simțit lipsa unui comentariu mai aplicat. Despre teatrul meu, ca să ne limităm la el, au scris foarte pătrunzător câțiva mari critici care l-au înțeles perfect: Laurențiu Ulici, care a scris primul, la debutul meu din 1993, Nicolae Manolescu și Mircea Ghițulescu care mi-au făcut loc în Istoriile lor literare, ca și Alex Ștefănescu.

Care este punctul de plecare? Imboldul de la care începe să se nască prima pagină?

Greu de spus. Poate fi o sintagmă, o frază banală sau ultima replică, s-a întâmplat și asta. *Cafeaua domnului ministru*, cea mai jucată piesă a mea, cu peste 12 montări, le-am pierdut șirul, a început fără a premedita nimic. Aveam doar o frază de început: *Domnule ministru, trebuie să depuneți o coroană de flori*. Restul s-a dezvoltat strict pe logică și am scris piesa în două zile. Nu îmi plac acțiunile cu „schemă”. Dacă nu se dezvoltă singură, piesa nu e bună.

Dacă am fi idealști pentru o clipă, cum ar arăta lumea în care v-ați dori să trăiți?

Ar trebui să scriu o întreagă utopie și nu știu dacă aș găsi editor pentru ea.

MARILENA DUMITRESCU

Cine este Marilena Dumitrescu?

Cum, nu știți cine-i Marilena Dumitrescu? Și credeți că eu știu? Glumesc. Iată, de fapt, asta mă caracterizează. Marilena Dumitrescu este o scriitoare cu simțul umorului, o autoare de comedii. Eu glumesc, voi râdeți. Toată lumea se bucură. Răspunzând întrebărilor dumneavoastră, descopăr și eu cine e Marilena Dumitrescu. Mulțumesc, Teatrul Dramaturgilor Români, pentru acest minunat prilej de introspecție.

De ce dramaturgie?

Din întâmplare. De fapt, din ordin. În 2005, șeful meu – pe atunci scriam pentru un grup de umor scenarii pentru televiziune – mi-a spus: vrem să ne scrii o comedie. Știu că poți. Eu nu știam pe atunci. Dar s-a dovedit că avea dreptate. Am scris-o în 2 săptămâni, că mi-a dat și un termen. Am scris-o în timp ce casa era plină de zugrăvi. Am scris-o în timp ce îmi curgea var pe tastatură. Acum, scriu de bună voie. Nimic nu îmi face mai multă plăcere decât să scriu comedii.

Care este cea mai frumoasă întâlnire de care ați avut parte în această profesiune?

Nu e așa de simplu. Cred că întâlnirea cu lumea teatrului. O lume la care priveam cu respect, cu admirație, cu venerație chiar. Dar pe care o priveam de dinafară. Acum am sentimentul că aparțin acestei lumi. O privesc dinăuntru și o iubesc cu toate simțurile mele. Deși... ați spus această profesie. Aș face o corectură aici. Cred că e mai mult un hobby decât o profesie, din moment ce nu câștig bani din asta nici cât să-mi plătesc cafeaua pe care o beau în timp ce scriu. Și aș vrea să fiu plătită nu din lăcomie, dar ca să pot să mă dedic exclusiv scrisului. Să fac asta tot timpul. Să o simt ca pe o profesie cu adevărat.

Vă simțiți neîmplinită munca dacă nu ia viață pe scenă?

Nu chiar. Nu pot spune că dacă nu ia viață pe scenă acum nu va lua niciodată. Eu știu că scriu bine, chiar dacă nu știu să îmi promovez munca. De fapt, nu e treaba mea. Încă aștept să apară și la noi instituția impresariatului de teatru, care să facă legătura între autor și teatru.

Dintre montările pe textele dumneavoastră, care mai apropiată sufletului vă este?

Știți, atunci când piesa ajunge să fie montată, nu îți mai aparține. De aceea nu mă zbat

mai mult să fie montate. E ca atunci când copilul tău pleacă de acasă. E dureros. Pe de o parte te bucuri, pentru că va avea viața lui, pe de alta te întristezi. Pentru că fiecare intervenție străină, că-i regizor, actor sau scenograf, îți dă peste cap într-un fel lumea pe care ai gândit-o. De aceea nici nu-mi place să asist la repetiții. Și mai e ceva, poate vi se va părea ciudat. Prima mea piesă, O mătușă pierdută, s-a jucat pe scenă la Nottara. Fiind comedie, publicul râdea, în timp ce eu, în sală, plângeam, văzând câtă lume s-a mobilizat din cauza mea, câte forțe s-au pus în mișcare pe scenă și în sală. Îmi venea să-mi cer scuze. Încă mi se întâmplă asta. De fapt, pentru mine cea mai mare satisfacție o am când o scriu, nu neapărat când văd piesa montată. Dar m-a onorat în mod deosebit că Teatrul Dramaturgilor Români și-a început activitatea cu piesa mea, Învățăturile lui Zaharia Trahanache către fiul său.

Presupunând că ar trebui să salvați o singură lucrare din tot ce ați scris până acum, care ar fi aceea?

Grea întrebare. Cred că prima piesă absurdă pe care am scris-o, Ceva cu tăiței. Știu că nu toată lumea gustă teatrul absurd, chiar dacă e cu tăiței. Dar eu mor după teatrul absurd. A fost și prima mea piesă premiată, de Teatrul de Comedie în 2010. Dar nu numai de asta o iubesc, ci pentru că e ceva. E altceva.

Ce i-ați spune cititorului care nu v-a descoperit încă?

Dragă cititorule, sper să ai bucuria să mă descoperi. Am zis bucuria, pentru că eu scriu umor, dar fără răutate. Cu multă iubire. Sper să simți, când citești, bucuria pe care o simt eu când scriu.

Ați simțit vreodată să renunțați la scris?

Of. Mă mai necăjesc câteodată. Când descopăr câte o nedreptate. Când văd răutate

sau ignoranță, invidie sau când simt că sunt judecată. Dar nu mă supăr niciodată atât de tare cât să nu mai scriu. N-am cum. Să renunț la scris e ca și cum aș renunța la viață.

Care este ultima carte care v-a emoționat?

Pe ultima carte care m-a emoționat am scris-o, nu am citit-o. Un roman de dragoste. Se numește Virtual și am plâns la fiecare capitol. Eram într-o stare emoțională foarte fragilă. Acum nu îmi mai place, nu mă mai reprezintă. Ceea ce citesc acum sunt mai mult cărți de dezvoltare personală și spirituală. Am citit recent Creierul și mintea universului a lui Dumitru Constantin Dulcan. O carte care provoacă altfel de emoții. O carte care oferă răspunsuri la întrebări existențiale. Sunt într-un proces de schimbare a vibrației, în acord cu schimbarea vibrației pământului. O altă carte care mi-a plăcut, din lecturile mele recente, este Istoria literaturii contemporane pe care mi-a dăruit-o, cu multă generozitate, autorul, criticul literar Alex Ștefănescu. Și, deși e o carte de critică, m-a și emoționat, pentru că are povești frumoase și impresionante despre marile figuri ale literaturii române.

Cum vă găsiți în fața criticii?

Am depășit demult frica de critică. O aveam la început. Ani de zile de lecturi de la Clubul dramaturgilor urmate de feedback-ul celor din sală, critici, colegi sau spectatori, au fost beneficii și m-au călit. Am învățat multe de acolo, cum să scriu și mai ales cum să nu scriu. Am nevoie de critică. Așa înțeleg și eu ce-am vrut să spun în piesă.

Care este punctul de plecare? Imboldul de la care începe să se nască prima pagină?

Oooo... Asta-i cea mai frumoasă întrebare. Nu știu dacă că va plăcea și răspunsul, dacă v-aș spune că prin channeling. Îmi vine de undeva de sus. Mă izbește pur și simplu o idee care naște o emoție intensă. Și atunci, știu. Nu doar începutul, ci toată piesa. Tot ce am de făcut e s-o scriu. E minunat.

Dacă am fi idealști pentru o clipă, cum ar arăta lumea în care v-ați dori să trăiți?

Eu sunt idealistă tot timpul. Ar arăta ca lumea din capul meu. O lume fără ură, fără tristețe, fără suferință, cu multă iubire. În capul meu, toată lumea trăiește în bucurie și lumină.

SEBASTIAN
UNGUREANU

Sursă foto: Web

Cine este Sebastian Ungureanu?

Este un om îndrăgostit de teatru. Sunt recunoscător parinților mei, pentru că de mic copil m-au dus la teatru, unde am avut ocazia să văd multe spectacole cu piese valoroase din repertoriul românesc și universal, fapt care mi-a deschis apetitul pentru teatru, iar pe la 11 ani, în vacanța de vară, am scris prima piesa de teatru „Hanul lui Manuc”, piesă de epocă cu marchizi și conți, rezultat al acumulărilor, fiind sub influența „Hangiței” lui Carlo Goldoni. Ulterior mi-am aflat vocația în scrieri de dramaturgie, am scris piese care au fost realizate de teatrul radiofonic și care au beneficiat de distribuții dintre cele mai valoroase. Apoi m-am bucurat că piesele mele au făcut obiectul unor spectacole pe scenele teatrelor bucureștene sau din alte orașe din țară, ba chiar și prin spectacole jucate în străinătate.

Care este cea mai frumoasă întâlnire de care ați avut parte în această profesiune?

Am avut frumoase întâlniri cu scena și cu slujitorii acesteia. Fiecare întâlnire a fost de neuitat. Am avut ocazia unor întâlniri cu valoroși regizori care mi-au oferit posibilitatea să trăiesc experiențe pline de sens, care au dat viață creației concepute, care mi-au dat satisfacții și mulțumiri. Cei care au interpretat personajele mele m-au bucurat. Mi-au rămas în minte și în suflet realizări incontestabile.

Vă simțiți neîmplinită munca dacă nu ia viață pe scenă?

Întrebarea nu poate avea decât un singur răspuns. O piesă de teatru este destinată reprezentării scenice. Dacă ar fi doar pagini de literatură se integrează într-o carte, dar cum o piesă își are rostul printr-o realizare scenică, este firesc ca împlinirea scrierii dramatice să își aștepte finalitatea într-o montare scenică. De aceea pentru autorul lucrării dramatice numai montarea scenică este împlinirea muncii sale. Astfel, aceasta se verifică exclusiv în contactul nemijlocit cu publicul. Fiecare spectator devine exponentul direct al scopului pentru care a fost scrisă piesa de teatru, iar cu cât sunt mai multe versiuni scenice ale aceleiași piese de teatru, aceasta își demonstrează valoarea prin felul cum este interpretată de fiecare regizor și de fiecare

actor. Finalitatea operei reprezintă dovada confruntării acesteia cu un public cât mai larg. Cu cât este mai mare numărul de reprezentări, autorul are ocazia verificării lucrării sale și astfel, plenitudinea realizării acesteia, aflându-și satisfacția în confruntarea directă cu publicul, care constituie receptorul operei sale.

Presupunând că ar trebui să salvați o singură lucrare din tot ce ați scris până acum, care ar fi aceea? Dintre montările pe textele dumneavoastră, care mai apropiată sufletului vă este?

Cele două întrebări au răspuns comun. Așa cum un părinte nu ar putea să aleagă unul dintre copiii săi pentru a-l deosebi de ceilalți și a-l numi cel mai apropiat sufletului său, tot astfel nici eu nu aș putea alege în acest sens una dintre piesele mele de teatru, fiindcă le iubesc pe toate și pe fiecare în parte, considerând că mă reprezintă și nu aș putea să aleg una sacrificându-le pe celelalte. Fiecare reprezintă ceva pentru mine și ar fi nedrept din partea mea să fac o asemenea opțiune.

Ce i-ați spune cititorului care nu v-a descoperit încă?

Caută să mă cunoști, citindu-mă și aprofundându-mă pentru a afla ce m-a determinat să scriu fiecare piesă de teatru în parte și să mă judeci după ce consideri că m-ai cunoscut și m-ai înțeles suficient pentru a mă judeca.

Ați simțit vreodată să renunțați la scris?

Nu. Nu se poate renunța cu ușurință la o asemenea îndeletnicire. Poți renunța la o lucrare începută, pe diverse considerente subiective sau obiective, la un moment dat, dar în niciun caz nu te poți despărți de o îndeletnicire care te-a marcat și pe care ai ales-o fiindcă ai considerat că te reprezintă. Nu am trăit o asemenea dorință și sper să fiu ferit de aceasta.

Care este ultima carte care v-a emoționat?

În aceste zile de rămânere la domiciliu, am regăsit în biblioteca personală mai multe cărți de și despre Martha Bibescu, o personalitate deosebită care s-a afirmat prin viața și opera sa, astfel încât, cum spuneam, prin cunoaștere, frecventând ce a trăit, a gândit și a scris, m-a emoționat. În diverse perioade m-au marcat diferite personalități și creații ale acestora. Astfel, în domeniul literaturii dramatice m-au marcat dramaturgi precum Ibsen, Shakespeare, Schiller și mulți alții despre care aș putea spune că au fost prezenți în opțiunile mele.

Vă vom găsi personaj în vreuna dintre piesele dumneavoastră?

Nu pot spune că mă regăsesc printre personajele pieselor mele de teatru. Anumite fapte sau trăiri personale se pot regăsi în lucrările mele, dar în ansamblu nu pot spune că eu sunt reflectat într-un anume personaj.

Cum vă găsiți în fața criticii?

În fața criticii te expui cu fiecare scriere, cu fiecare reprezentare și fiecare critic te apreciază prin personalitatea sa, astfel încât riști ca prin subiectivismul fiecăruia să se nască o imagine, să sperăm, cât mai exactă a scriitorului, a personalității care este autorul, așa că stau deschis ca o carte care așteaptă să fie cunoscută.

Care este punctul de plecare? Imboldul de la care începe să se nască prima pagină?

Înainte de conceperea lucrării se naște tematica pe care o voi aborda. De la aceasta trec la construcția piesei și a personajelor care o vor reprezenta. De la stabilirea acestor contacte începe elaborarea scrierii care intră în atelierul de lucru. Având stabilită construcția piesei și a personajelor care o vor popula, intru în opera de edificare a lucrării, când se succed replicile personajelor adăugându-se toate scările pe care se va susține lucrarea de-a lungul momentelor realizării muncii de construcție, până la definitivarea tuturor amănuntelor necesare lucrului până la momentul finalizării piesei. Lucrez împreună cu personajele mele până simțim împreună ca ne-am atins obiectivul avut în vedere încă de la debutul piesei de teatru.

CARMEN
DOMINTE**Cine este Carmen Dominte?**

Profesia e simplă: toată viața am fost profesor, dar în același timp, îndrăgostită de literatură, mai întâi ca cititor și apoi, ca scriitor.

De ce dramaturgie?

Pentru că este forma prin care trebuie să spui foarte mult cu cât mai puține cuvinte, dar în același timp, să sugerezi enorm.

Care este cea mai frumoasă întâlnire de care ați avut parte în această profesie?

Exact întâlnirea cu teatrul. Înainte de a merge la școală am avut parte de întâlnirea cu Molière, deși atunci nu știam că e vorba de Molière și, prin comediile sale, și apoi prin cele ale lui Beaumarchais, am înțeles că fiecare dialog este de fapt o sursă nu doar pentru caracterizare de personaje, dar mai ales pentru acțiune și pentru a găsi un mesaj în interior. Pe vremea aceea nu știam toate acestea, dar între timp le-am descoperit.

Dintre montările pe textele dumneavoastră, cea mai apropiată sufletului vă este?

Sunt toate, pentru că fiecare are un aspect, măcar un aspect de la care a pornit și atunci, acel aspect a rămas mereu în minte, ulterior a mai generat alte piese, alteleori a rămas doar el, ca esență.

Ce i-ați spune cititorului care nu v-a descoperit încă?

Un singur lucru, să aibă răbdare! Pentru că, fie că citește textele, fie că vede spectacolele, niciodată la teatru sau în textul dramatic, ceea ce se spune nu e doar atât, este mult mai mult. În orice comedie există o universalitate care sugerează enorm de mult. În orice tragedie, la fel. Cum tragediile conțin

părți comice și cum comediile au întotdeauna măcar un aspect tragic, această îmbinare trebuie surprinsă din confruntarea lor. Întodeauna rezultă ceva care merită să fie păstrat în minte, descoperit și apoi păstrat în minte.

Ați simțit vreodată să renunțați la scris?

Nu. Poate că am luat pauză de la scrisul dramatic, dar asta nu a fost decât pentru a mă încărca din nou. La scris nu se poate renunța de vreme ce l-ai descoperit.

Care este ultima carte care v-a emoționat?

Sigur, sunt mai multe aici. În mod special cele de sorginte latină, din literatura franceză, italiană, română, sud-americană. Ce mi-a plăcut foarte mult, ca autor și ca toate scriiturile sale, a fost Julio Cortezar, dar în același timp, nu pot să îl uit pe Boris Vian.

Vă vom găsi personaj în vreuna din piesele dumneavoastră?

Da, în toate personajele sunt, în proporție mai mare sau mai mică. Nu poți să scrii de

spre cineva, chiar dacă inspirația este din exterior, dacă nu pui și din tine acolo.

Cum vă găsiți în fața criticii?

Exact așa. Nu îmi adaug și nu îmi scot niciun aspect din scriitura mea, în plus sau în minus.

Care este punctul de plecare? Imboldul de la care începe să se nască prima pagină?

Niciodată piesa de teatru, cel puțin în cazul meu, nu începe cu prima pagină, începe cu ea întreagă, mai întâi crește, pornind de la o idee sau de la un aspect, de la un gest, de la un cuvânt, un sunet auzit și din starea pe care o ai până la urmă mereu, pentru că în cazul acesta este vorba chiar de profesie, din starea aceea se naște povestea din spațele piesei. Din ea toată se extrag doar acele esențe, acele lucruri care merită și atrag pe cei care le privesc sau le citesc și apoi se face piesa. Dar piesa, mai întâi, se face în minte, cap-coadă, cu toate personajele, mai întâi în cantitate mare și apoi, distilând și scoțând anumite caracteristici, rămâne o parte foarte concentrată. Apoi începe scrisul. Scrisul în sine durează puțin, dar mai întâi este făcut mental.

Care este portretul dumneavoastră muzical?

Păi, o combinație, pornind de la Debussy și Chopin, apoi se mai adaugă și partea destul de exactă a lui Bach, dar și dintre contemporani.

Dacă am fi idealști pentru o clipă, cum ar arăta lumea în care v-ați dori să trăiți?

Păi, exact așa, pentru că din ea vine până la urmă toată literatura sau, în extensie, toată arta.

Un dramaturg azi

Foto: Dieter Roth

“
Cred că românii nu
au un comic pur.
Râsul lor se
termină cu plâns.
Comicul românesc
cred că se bazează
pe unirea
contrastelor.
Acolo unde
extremele se
ating.”

„Sunt născut în ziua de 29 februarie. Țin
la această dată întrucât, fiind an bisect, anul
1936 mi-a oferit această zi în plus pe care nu
aș vrea să o schimb.”

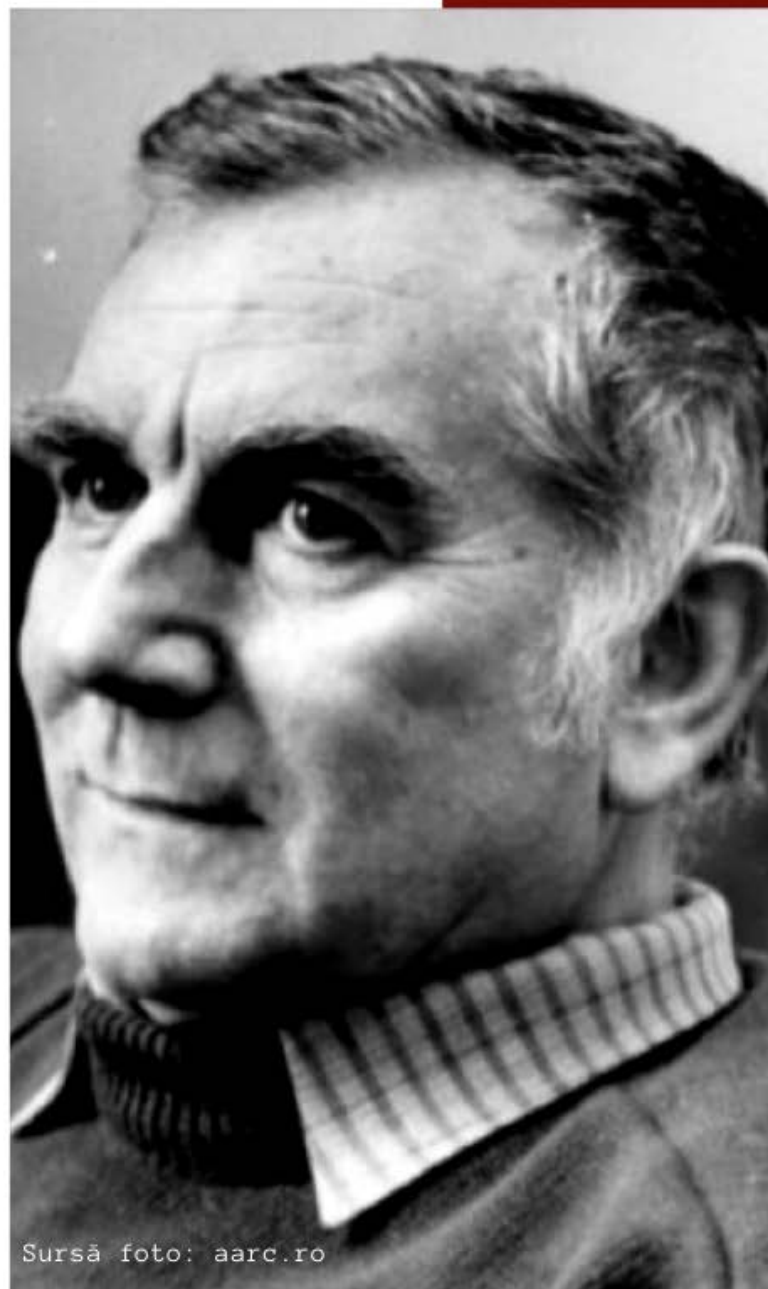
Pe lângă întâmplarea extraordinară de
a se fi născut, darul pe care istoria i l-a fă-
cut celui Țsingur printre poeți a fost să fie
legat prin mii de fire sufletești de satul Bul-
zești, Oltenia. Moștenirea spirituală a satu-
lui, limba bogată și nuanțată au fermecat
cititorii în volumele „La Lilieci”.

„În general nu mi-am propus să fiu dra-
maturg. A fost mai mult un gest spontan, o
pornire de a face și altceva. Consider că un
scriitor trebuie să fie complet.”

Dacă nu ar fi fost scriitor, i-ar fi plăcut să
fie pictor, dar așa cum declara într-un inter-
viu, „descoperirea teatrului pentru mine are
o importanță mai mare decât descoperirea
Americii pentru Columb.” Marin Sorescu a
ales extraordinara libertate de a da viață
unor eroi, „luptători pentru marile dimen-
siuni ale omului”. Dramaturgia soresciană a
reușit să spargă granițele țării, numeroase
piese fiind montate în străinătate (Paris,
Freiburg im Breisgau, Zurich, Szeged, Tam-
pere, Berna, Copenhaga, Port Jefferson, Na-
poli, Skopje, Geneva, Helsinki, etc.).

Marin Sorescu a trăit doar 60 de ani, cât
două bătaii din aripile unui fluture, dar în
toți acești ani (1936 – 1996) a fost un om
de interior, numai suflet.

„Există fluturi care nu trăiesc decât
o zi. Se nasc dimineața la ora 4, când
pleacă lumea la slujbă, mai devreme,
și mor seara, pe la 11:30, când se iese
de la spectacole. Dacă au noroc de o zi
ploioasă, imaginea despre lumea asta
le e cam aburită.”

Sursă foto: aarc.ro

“
Visul, uneori, poate
fi cel mai periculos
eveniment ce te poate
marca! Visul, o
întâmplare venită
din afara ta, care te
poate împlini, sau te
poate rata! Ori te
poate reîntrupa
într-un fel de om din
vis, de vis!

D. R. POPESCU

N. 19 august, 1935, satul Păușa, județul Bihor.

Scriitor, prozator, dramaturg, eseist, scenarist de film și academician român, Dumitru Radu Popescu, creator emblematic al generației sale, ne lasă în moștenire o operă vastă, tulburătoare, inspirată din realități pe care le explorează cu sensibilitate, cinism și talent incontestabil, punând omul în centrul creației sale, ca individ înghițit de societate, dar chinuit în esență de propriile căutări. Dramele personajelor sale sunt atemporale, izvorând și închegându-se din adevărurile fundamentale ale însăși existenței umane, frământată, măcinată, chinuită, căutând până la ultima suflare răspunsul, rostul, împlinirea.

Afirmă deseori că inspirația îi vine din realitate, nu din fantezie: „...eu sunt un autor lipsit de fantezie, am folosit, folosesc și voi folosi în scrisul meu întâmplări din viață.”

În dramaturgia românească devin și rămân repere: „Mama”, „Vara imposibilei iubiri”, „Piticul din grădina de vară” („Piesa a pornit de la o întâmplare adevărată: o femeie a fost condamnată la moarte, dar, fiind gravidă, execuția ei s-a amânat până după nașterea copilului... Un fapt cutremurător pentru mine.”) „Acești îngeri triști” („Toate

personajele acestei piese sunt reale. Eu n-am făcut altceva decât să le adun de pe drumuri și să le oblig să trăiască împreună, spre bucuria unora și spre nebucuria altora dintre ele.”) „Pisica în noaptea Anului Nou”, „Pasărea Shakespeare” și nu în ultimul rând, „Moara de pulbere”.

„Mereu mi-am găsit subiecte în realitate. În general, plecând de la fapte concrete, am căutat să nu mă rezum la ele, ci prin ele să încerc să cuprind și alte asemenea tragedii ale istoriei, învățând de la clasici că teatrul nu trebuie să fie doar hormonal, priapic, circumscris în realitatea zilei, ci, dacă se poate, să fie un teatru palimpsestic, înglobând în cotidianul politic și social adevărata realitate a istoriei, dar și mitologia, cu absurdul și

absolutul ei, oferindu-i o eternitate în toate geografiile lumii...”

D. R. Popescu, așa cum se semnează uneori, DeRePe, cum aflăm că îl numesc prietenii, propune, după cum subliniază Cornel Ungureanu în prefața volumului Opere I. Mări sub pustiuri (2010, Polirom) „texte care invită la curaj”.

Pentru că sunt atâtea de spus și încă infinit mai multe de citit, ne rezumăm la a ne dori și vă dori curajul necesar aprofundării universului literar construit de către acest OM care, înzestrat cu profunzimea și capacitatea unei analize psihologice remarcabile, pune în personajele sale, iubindu-le pe toate, durerea fiecăruia și a tuturor dintre noi.

„M-a întrebat cineva dacă urăsc un personaj din <Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormânt avar din Transilvania>. Acolo e un personaj, Bască, foarte rău și am fost întrebat: Îl urăști pe Bască? NU ÎL URĂSC, DOM'LE, ÎMI PARE RĂU DE EL.”

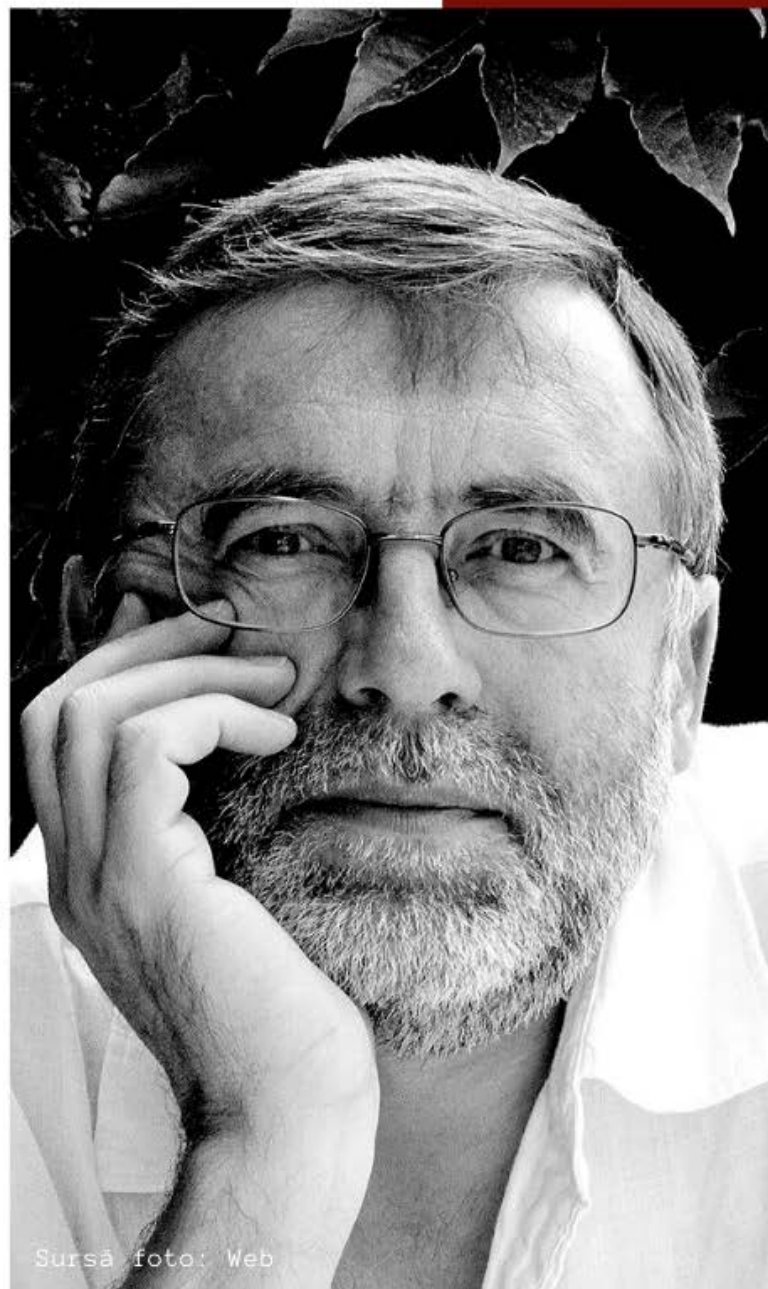
Interviu cu Cristian Teodorescu în *Ziarul de duminică (Ziarul financiar)*, 16 septembrie 2016.

Interviu cu Ion Jianu în *Gazeta de Sud*, 19 august 2015.

Interviu cu Pușa Roth - <https://melidoniumm.wordpress.com/2012/04/20/dumitru-radu-popescu-frana-in-cautarea-adevarului-este-iubirea-interviu-cu-pusa-roth/>
„Biografiile eroilor fără trecut”, articol de Constantin Culeșan în revista *Tribuna* nr. 191, 16-31 august 2010.

Virgule de D.R. Popescu, editura Dacia, 1978.

Opere I. Mări sub pustiuri de D. R. Popescu, editura Polirom, 2010.

Sursă foto: Web

“

Omul contemporan,
devenit un mutant
genetic al
societății de
consum, este mai
mult decât obsedat
de începuturi, el
are o foame de
începuturi.

Poet, dramaturg, romancier, jurnalist, Matei Vișniec s-a născut pe 29 ianuarie 1956 la Rădăuți, în nordul României.

“Eu chiar am vrut să devin scriitor, să fiu recunoscut, să scriu pentru ceilalți, să public cât mai mult și să intru în competiția literară. Bucureștiul mă fascina atunci, nici măcar nu visam să ajung la Paris.”

Pasiunea sa se hrănește din literatura pe care a citit-o încă din copilărie. Este îndrăgostit și influențat de Franz Kafka, Fiodor Dostoievski, Edgar Allan Poe, Lautréamont, Jorge Luis Borges, Anton Pavlovici Cehov, Samuel Beckett. Teatrul i-a deschis uși care păreau imposibil de atins, piesele lui fiind jucate în peste 30 de țări din întreaga lume.

“Eu cred că oamenii în ziua de astăzi caută teatrul ca un loc de refugiu.”

Cuvintele se cer a fi exprimate, indiferent ce formă îmbracă: verbală, gestuală și imaginată. Întocmai precum muzicienii văd cuvintele sub forma unor note muzi-

cale, pictorii văd cuvintele în culori, Matei Vișniec vede cuvintele precum niște ființe vii aflate într-o cetate, într-o lume utopică unde materializarea expresiei verbale se desfășoară prin tandrețe, ca într-un joc al seducției.

“Acesta a fost destinul meu: să scriu în fiecare zi cuvinte care trăiesc timp de ani și ani de zile și în același timp să scriu cuvinte care se sting, dispar, se ofilesce după 24 de ore. E ca și cum cuvintele mi-ar fi spus: Ah, dacă ne iubești, va trebui să ne plătești acest tribut, pentru fiecare cuvânt care rămâne va trebui să scrii o sută care vor dispărea în neant. Cuvintele sunt atomii din care este formată lumea mea, cea în care respir de când am descoperit ce înseamnă literatura. Scriind de aproape 50 de ani cuvinte, am început nu doar să le iubesc, dar și să le imaginez ca pe niște ființe vii într-o cetate, într-un fel de republică utopică.”

- declara Matei Vișniec într-un interviu pentru Cătălin Hopulele în Suplimentul de cultură, 2016.

Sursă foto: Web

“

Eu scriu scenarii
pentru filme serioase
în pauza dintre două
scenarii de comedie.
Îmi place să văd
oamenii râzând,
plânsul altora îmi
pune un nod în gât și
îmi amintește de
moarte.

Ion Băieșu, dramaturg, jurnalist, scriitor și scenarist, s-a născut la 2 ianuarie 1933 în județul Buzău, într-o familie țărănească afectată de sărăcie și foame. În 1951 a fost admis la Facultatea de Filosofie și la Facultatea de Filologie din București, instituții pe care le-a absolvit în 1961.

În 1952 s-a angajat ca redactor la “Revista Albina”, și a ajuns redactor și la revista “Scânteia Tineretului” unde a devenit redactor-șef adjunct.

A debutat în 1956 cu volumul “Necazuri și Bucurii”, iar în 1967 a publicat volumul “Iubirea e un lucru foarte mare”. La cererea Televiziunii Române a scris și un scenariu după care s-a filmat serialul “Tanța și Costel”, în rolurile principale fiind Octavian Cotescu și Coca Andronescu. A publicat un singur roman, “Balanța”, roman ce a fost ecranizat de Lucian Pintilie.

Daniela Băieșu, fiica regretatului om de cultură, mărturisește despre tatăl său că: „*De fapt, îi placea să studieze oamenii... Avea carnețele în care își nota nume, întâmplări, situații absurde sau comice, pe care ulterior le prelucra. Pentru el, scrisul devenise, la un moment dat, o tortură, pentru că multă vreme a fost obligat să scrie câte o proză scurtă pe zi, așa că multe povestiri și schițe prelucrează aceleași idei. De unde îi veneau ele? De la talent. (...) Ținea foarte mult la părerile lui. Eu l-am iubit foarte mult pe tata! Enorm! Toți l-am iubit! Era un om extraordinar. Și prietenii lui l-au iubit. Știu de la tata că amicii lui buni din tinerețe erau poeții Nicolae Labiș și Nichita Stănescu.*”

Ion Băieșu s-a stins din viață în septembrie 1992.

Sursă foto: Web

“
În viață, joacă
teatru numai cei care
n-au niciun rol.

Tudor Mușatescu s-a născut pe 22 februarie 1903 și „a apus” într-o zi de toamnă, în noiembrie 1970. Devine unul dintre cei mai valoroși dramaturgi români, talentul, inteligența, umorul desăvârșit dând naștere, sub condeiul său, unei opere vii și poate veșnic de actualitate. Își dedică viața teatrului - „*Cine vrea să facă teatru, acela trebuie să știe totul despre această artă.*” - și scrie neconținut pentru scena românească, piesele sale fiind jucate, de la creație și până astăzi, cu mare succes în mai toate teatrele țării.

Scrie de mic, ocolind în destinul său dorințele carieristice pe care i le însuflă familia, tatăl voind să îl vadă avocat, mama – inginer. Absolvă Facultatea de Litere și Filosofie, scrie, traduce, este director de scenă, director de teatru, soț, tată și afirmă, în ultimul său interviu (Revista Teatrul, 1970), că luând-o de la capăt sub semnul unui imposibil miracol, și-ar

fi dorit să fie mamă, dar pentru că nu se poate, „*n-aș vrea să fi fost altceva decât am devenit.*”

Ne lasă capodoperele: „Titanic vals”, „...escu”, „Visul unei nopți de iarnă”; înființează Academia Umoriștilor Români și își trăiește viața încercat de lipsuri și nefericiri asupra cărora reflectă cu demnitate și subtilă ironie în jurnalul intim. Aforismele-i capătă un nume propriu, mușatismă, dănuind ca mici comori literare de sub care transpar profunzimea și iscusința unui om rar, de a cărui muncă în artă, norocoși cum ne aflăm, avem onoarea să ne încântăm într-o introspecție și regăsire.

„*Când mă ridic pentru nivelarea „clărilor sociale” nu admit dominația niciuneia dintre ele. Sunt împotriva teoriei: scoală-te tu, ca să stau eu...*” Sunt pentru: *scoală-te tu, să stăm toți, firește toți cei care merităm un pic de odihnă!*”

„Dacă într-o vorbă îndeși mai mult decât încape, devine vorbă goală.”

Sursă foto: Web

“
Există pentru mine o
idee morală-mamă, care
se traduce foarte
simplu: a fi om în orice
împrejurare, în ciuda și
împotriva unor
conjuncturi. În ciuda și
împotriva unor presiuni,
în ciuda și împotriva
unor tendințe interioare
de a anula această
calitate.”

DUMITRU SOLOMON

Pe 14 decembrie 1932, în Galați, într-o lume compusă din „realități” și „iluzii”, se naște Dumitru „Dolfi” Solomon.

Cu stilul intelectual rafinat, D. Solomon a influențat și a îmbogățit cultura românească, indiferent de pozițiile pe care le-a ocupat. Cronicar, dramaturg, profesor la Academia de Teatru și Film, redactor-șef al revistei „Teatrul” (după 1989 „Teatrul azi”) și editor-șef al revistei Scena, gălățeanul a dezbătut problemele importante ale scenei teatrale, militând pentru „un teatru care să unească umanitatea”, considerat a fi „teatrul-adevăr al actualității”.

„În cazul meu, apetitul dramatic se leagă de altceva și anume de faptul că am practicat câțiva ani critica de teatru și, obligat fiind să merg mai des la teatru, probabil că s-a născut un fenomen de contaminare. De altminteri, nu neg și un fel de înverșunare: primele mele scrieri teatrale au fost de tipul „Ilf și Petrov”, produse împreună cu Marin Sorescu. Amândoi, mergând la teatru, am constatat că se jucau piese proaste și atunci ne-am zis că

noi am putea să scriem piese mai bune.”

Molipsit peremptoriu de teatru, Dumitru Solomon publică în 1967 primul său volum de schițe dramatice, „Dispariția”.

„Nu cred în actualitatea tematică, ci în actualitatea problematică, prima fiind o chestiune de conjunctură, a doua fiind o chestiune de structură. Piese care nu strivesc măcar o minciună, care nu dau la iveală, cu efort, cu sânge, cu lupte, măcar un adevăr necesar progresului, nu au ce căuta, după modesta mea părere, pe scenă.”

Precupărilor pentru filonul filosofic și parabolă se reifică în piesele „Socrate”, „Platon” și „Diogene câinele”. În dramaturgia lui Dumitru Solomon, meditațiile grave și comedii amare sunt numite „dramedii” și impresionează prin „ruptura dintre realitatea cotidiană, cu întreg cortegiul de bucurii și necazuri, și imaginea ei trucată, contrafăcută” – așa cum arăta Romulus Diaconescu în „Dramaturgi români contemporani”. „Fata morgana” și „Scene din viața unui bădăran”, satire redutabile despre oamenii de ieri și de astăzi, demonstrează încă o dată originalitatea

unuia dintre cei mai importanți dramaturgi contemporani. În același sens amintim și „Zăpezile de altădată”, „Transfer de personalitate”, „Iluzia optică” sau „Noțiunea de fericire”. În 1995, pentru piesa „Repetabila scenă a balconului” primește premiul UNITER.

„Nu, categoric, nu merge la teatru să vedem și să auzim viață. Dar ce? Probabil că esențele vieții, ceea ce există dincolo de forme, gesturi, mișcări, cuvinte: ideile, sentimentele, patimile, temperamentele, destinele, contradicțiile, dorințele.”

La 9 februarie 2003, Dumitru Solomon a dispărut dintre noi, dar piesele lui nu au lăsat scena goală, „așa cum arată ea doar în vacanță, așa cum nu a văzut-o, poate, niciun spectator.”

Pentru criticul de teatru Alice Georgescu, Dumitru Solomon „a fost unul dintre oamenii cei mai inteligenți, mai cultivați, mai scripitor-amuzanți, mai profunzi și mai civilizați, mai modești ai vremii noastre superficiale, obraznice și, de vreo trei-patru decenii încoace, bădărnite.”

Dumitru Solomon, „Teatrul ca metaforă” în Revista *Teatrul*, nr. 4, 1969.

Dumitru Solomon, *Teatrul ca metaforă*, Editura Eminescu, 1976.

Dumitru Solomon, „Șantier dramaturgic” în Revista *Teatrul*, nr. 9, 1977.

Dumitru Solomon, *Dialog interior*, Editura Eminescu, 1987.

Maria Sărbu, „Dumitru Solomon: Suntem mereu tributari marii dramaturgii” în Revista *Teatrul azi*, nr. 5-6, 2000.

Paul Corneli Chiric, „Convorbire cu Dumitru Solomon” în Revista *Teatrul*, nr. 4, 1983.

Romulus Diaconescu, *Dramaturgi români contemporani*, Ed. Scrisul Românesc, 1983.

Alice Georgescu, „Dincolo de barieră” în *Dilema veche*, nr. 328, 2010.

Dumitru Solomon, „Fata morgana”, „Scene din viața unui bădăran”, „Între etaje”, „Repetabila scenă a balconului”.

Foto: Jody Christopherson

Sursă foto: <http://saviana.com/>

“

Avem nevoie de povești,
de oameni care le
interpretează și de
alții care să-i
privească. Oamenii au și
dimensiunea asta de a se
raporta la ceilalți, noi
învățăm de la ceilalți,
oamenii nu pot exista
fără alți oameni și fără
poveștile lor văzute în
oglanda proprie.

Născută în România, în 1967, Saviana Stănescu copilărește la Curtea de Argeș, „într-o casă veche – de fapt, casa unde s-a născut Urmuz, scriitorul”. În ciuda pasiunii pentru lectură și a talentului la scris, decide să urmeze cursurile Politehnicii din București. Odată ajunsă la București, descoperă cenaclul „Universitas”, dar nu își publică creațiile din cauza diferențelor dintre arta ei și așteptările regimului.

„N-am publicat înainte de 89, poate și pentru că poemele mele erau destul de dark, pline cu cuvinte care ar fi fost interzise. Pe vremea lui Ceaușescu, n-aveai voie să scrii despre întuneric și moarte, de pildă.” Își începe cariera de jurnalist și debutează editorial în anii '90 cu volumul de versuri „Amor pe sârmă ghimpată”, urmat de „Sfa-

turi pentru gospodine și muze”. „Mă inspiră oamenii, în special cei marginalizați, underdogs, cei care trebuie să lupte zi de zi pentru a avea o viață mai bună. Nu mă inspiră cei bogați, care de multe ori trăiesc într-un bubble de confort și suficiență.”

Deschiderea pentru a scrie dramaturgie se produce în 1998, când poemul „Proscrisa” este montat la Teatrul Saint Gerard Philippe de Saint Denis din Paris. În 1999 câștigă premiul UNITER pentru cea mai bună piesa românească cu „Apocalipsa gonflabilă”, semnându-se sub pseudonimul Olimpiu Dima. Reușitele din țară o determină pe Saviana Stănescu să studieze scrierea dramatică în Germania, iar apoi în Statele Unite ale Americii, unde pleacă cu o bursă Fulbright. „Pentru că eu am o

structură de aventurier, de explorator, de aventurier. Deși nu-mi plăcea ideea conștient, la un nivel instinctiv am simțit că trebuie s-o iau de la capăt, să-mi dau un reset, să-mi dau o șansă să mă descopăr pe mine cea profundă.”

Din 2001 locuiește în Statele Unite, predă scriere dramatică la universități de prestigiu din New York și scrie piese pentru Broadway. Cu o carieră fulminantă, Saviana Stănescu explorează subiecte din tinerețea petrecută în România, cu lipsurile și cenzura, revoluția și primii ani post-decemбриști. În 2019 a fost prezentă în România pentru a pune în scenă „Proiectul Revoluția”, un spectacol despre un an controversat al istoriei noastre, 1989.

„Noi, dramaturgii, nu lucrăm la o piesă singuri, în „mansarda de fildes”, cum o poate face un poet sau romancier. Dramaturgul trebuie să-și verifice textul continuu cu actorii și publicul, apoi firește cu un regizor care aduce propria sa interpretare textului. Dar până când piesa e gata, ideea e să o dezvoltăm doar cu actorii, pentru a vedea ce funcționează și ce nu în replici, intenții dramatice, traseu dramatic al personajelor.”

Sursă foto: Web

Noi, oamenii, ar trebui să plângem mai mult când simțim frumos. Dar nu toți ar trebui să o și scriem.

“

Prozatorul și dramaturgul Ștefan Caraman s-a născut pe 3 ianuarie 1967 la Tulcea.

„La întrebarea cum m-aș descrie eu lumii răspunsul e simplu: sunt întotdeauna altul decât ai crede că sunt. E riscant să mă descriu deci, pentru că, pe fond, aș avea și n-aș avea dreptate.”

Termină Academia de Studii Economice din București, dar în 1996 debutează cu „Suflet de rocker”, un volum de proză scurtă apreciat de critici. În dramaturgie se face remarcat prin stilul îndrăzneț, dur și savuros, iar replicile caustice stârnesc uneori controverse. *„Limba română vie este imposibilă sau ciungă*

fără bagajul ei de cuvinte și expresii tari.” Primește numeroase premii, inclusiv premiul UNITER pentru cea mai bună piesă – „Colonia Îngerilor” – în 2005. În 2018, „O poveste de la capătul lumii” este desemnată cea mai bună piesă românească înscrisă la Concursul Național de Dramaturgie Românească, organizat de #TDR, iar piesa „Se tot pot scrie povești de dragoste” câștigă premiul I la festCO.

Din dramaturgia lui Ștefan Caraman au fost montate numeroase piese „Zapp”, „Talk Show”, „Aeroport”, „Morți și Vii”, „Ne vom revedea în anul care a trecut”, „Să nu mă uiți”, „Întoarcerea de acasă”, „Poveste simplă cu posedați”, „Gustul de orhidee”, „Calul soldatului”.

„Scrișul e o artă, la fel ca pictatul, compoziția muzicală, interpretatul etc. Iar când vorbești de arte, vorbești mai degrabă visceral sau biologic, de abilități, de reflexe, creativitate, independență și risc.”

Sursă foto: Web

Am impresia că spectatorul trebuie recâștigat. Poate că el nu vrea nici să se distanțeze de personaje, nici să se confunde cu ele, ci doar să viseze.

“

Citind gândurile celor care l-au cunoscut, așezate în cuvinte pe care numai un om cu adevărat deosebit le poate inspira, nu poți să scapi neîncercat de strania senzație că parcă ai ratat o lume întreagă, nefiind, la rândul-ți, printre privilegiații apropiați. Despre Iosif Naghiu, Horia Gârbea spune că a fost „*un om bun, generos și drept*”, un om care „*nu a vrut să facă în viață altceva decât teatru și nu a cunoscut altă misune decât aceea de a fi în slujba literaturii și a scriitorilor*”.

Iosif Naghiu s-a născut în București, la 11 martie 1932. Pasiunea pentru artă a început ca o fascinație pentru cinematografie. Dacă în copilărie se furișa să vadă filme, mai târziu avea să scrie scenarii (Luchian). Absolvă Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, specializat în grafica publicitară – micile pasiuni din copilărie își făceau acum, timide, loc în viața sa. Debutează ca poet în revista „Luceafărul”, iar în 1968 publică prima sa piesa de teatru, „Celuloid”.

„*Nu poți înainta în cultură dacă nu ai în urmă o grădină cu statui*.”

Dramaturgul cunoaște succesul după apariția volumului „Autostop”. În noiembrie 1970, „piesa lui de maturitate”, „Întunericul / Gluga pe ochi”, este montată în premieră la Teatrul Bulandra, în regia lui Valeriu Moisescu. Avându-i în distribuție pe Toma Caragiu, Cornel Coman, Virgil Ogășanu, Valeria Marian, Marius Pepino, Ion Colomieț, spectacolul este jucat cu casa închisă, dar trăiește doar o stagiune. Este interzis în 1971 pe motiv că „*autorul*

IOSIF NAGHIU

prezintă intelectualul ca având o condiție precară, supusă în permanență imixtiunilor, presiunilor unor forțe brutale, desconsiderării”.

Articolul defăimător semnat de Nicolae Dragoș în „Scânteia” declanșează o prigoană împotriva piesei, regizorului, instituției teatrale. Cu toate acestea, dramaturgul refuză să se înscrie în partid. Astfel, din cauza noilor orientări ale autorităților, manifestând „intransigența revoluționară”, activitatea lui Iosif Naghiu este limitată până în 1990.

„*Totuși, în teatru, depindem atât de mult unii de alții... Să vă dau un exemplu. După ce l-am avut pe Toma Caragiu interpret în „Gluga pe ochi”, am scris o piesă, „Misterul Agamemnon”, avându-l tot timpul pe Toma în fața ochilor, deși el murise-n cutremur. Ulterior, piesa s-a jucat, a avut succes, totuși nu pot să nu mă gândesc că*

„*Autorul dramatic nu e nici pe departe o oglindă a lumii, el e doar un hâtru făcător de oglinzi deformate, un creator de uriași și de pitici*.”

succesul ei nu mi se datorează numai mie, ci și lui Toma, duhul său tutelar care mi-a inspirat aproape întreaga piesă.”

În 1993, piesa „Spitalul special” este desemnată cea mai bună piesă de teatru românească de către UNITER.

Ca secretar al Asociației Scriitorilor din București, reușește să redreseze instituția și își mărturisește măhnirea referitoare la absența pregnantă a unui element foarte important din teatrul românesc: sufletul. Continuă totuși să scrie, cu speranța arzătoare că într-o bună zi ceva se va schimba.

Într-un interviu din 1994, întrebât de Adina Bardaș despre problema restructurării limbajului dramatic, Iosif Naghiu răspundea că „*Un scriitor poate să scrie și fără să se gândească la asta, are destule pe cap. Am băut multe vodci cu Nichita Stănescu, dar niciodată nu l-am simțit preocupat de restructurarea limbajului. Teatrul meu s-a născut sub zodia lui Ionescu, Durrenmatt, Mrozek. Nu îi văd depășiți nici acum. Cum s-ar zice, eu nu restructurez limbaje, ci scriu piese fără cap și fără coadă, pe care, în cele din urmă, mă străduiesc să le fac cu cap și coadă.*”

„Pentru piesele românești, nu avem nevoie decât de un teatru, de un regizor și de câțiva actori buni ca să spulberăm acest așazis impas.” Iosif Naghiu se stinge în noiembrie 2003, înainte ca Teatrul Dramaturgilor Români să ridice cortina. În amintirea lui, prima sală a #TDR îi poartă numele și găzduiește în prezent spectacolul „Ambasada iubirii”, în regia lui Marius Bodochi.

Sursă foto: EuropaFM

Aș vrea atât de mult să
fiu fericit și aș fi
cerut atât de puține
lucruri pentru asta.

MIHAIL SEBASTIAN

Mihail Sebastian, Mihai în intimitate, Victor Mincu de câteva ori și Iosif Hechter, pe numele lui real, cel care avea „atâtea lucruri de copil” în el, fiind totuși „așa de obosit de viață”, s-a născut în toamna anului 1907, într-o familie de evrei din Brăila.

„Mi se pare mai urgent și mai eficace să realizez în viața mea individuaă acordul valorilor iudaice și al valorilor românești, din care această viață este făcută, decât să obțin sau să pierd nu știu ce drepturi civile. Aș vrea să cunosc bunăorară legiunea antisemită care va putea anula în ființa mea faptul irevocabil de a mă fi născut la Dunăre și de a iubi acest ținut.”

Debutează în 1932 cu volumul „Fragmente dintr-un carnet găsit” și este urmărit de o faimă nedorită, după publicarea în 1934 a romanului „De două mii de ani”, o confesiune despre condiția evreului în România. Prefața controversată, semnată de însăși mentorul său, filozoful Nae Ionescu, se încheie după o lungă analiză, cu tulburătoarea întrebare: „... Iosif Hechter, nu simți că te cuprine frigul și întunericul?”

În aceste pagini de început se încearcă justificarea din punct de vedere teologic a antisemitismului, evreul fiind considerat „un om bolnav”. Sebastian hotărăște să publice prefața întocmai cum îi fusese scrisă. „De două mii de ani a fost un act riscant de sinceritate. Pe urma lui rămâne o casă pierdută, un simbol căzut, o mare prietenie săgetată. Puțin scrum, atâta tot.”

Răspunde atacurilor iscate de apariția volumului cu extraordinarul eseu „Cum am devenit huligan”. Suferă, este trădat, se consolează în marea iubire pentru muzica clasică și scrie pur și simplu ori se luptă cu sine să scrie.

În 1939 publică „Jocul de-a vacanța”, personajul Corina fiindu-i dedicat actriței Leni Caler, pe care o iubește chinuit, gelos, visându-se adesea „lecuit de doruri”. Alături de „Steaua fără nume”, „Ultima oră”

și „Insula”, opera sa dramatică, de o frumusețe sensibilă, apăsătoare, rămâne de referință în dramaturgia contemporană.

Jurnalul pe care îl ține între 1935 și 1944 este scos din țară, cu mari eforturi, de către fratele său mai mic și vede lumina tiparului la mai bine de cincizeci de ani de la ultima însemnare. Lucrare complexă, fascinantă, de importanța unui document istoric, relevă adevăruri politice și portrete neașteptate, împlinindu-și în același timp însăși sensul intim al existenței, consemnarea sinceră, dezarmantă a tuturor suferințelor, frământărilor, a tumultului în care se consumă ultimii ani din scurta sa viață.

Mihail Sebastian moare la numai 37 de ani, lovit de un camion în timp ce traversa strada spre universitate. Într-o clipă stupidă se frânge tot ce a fost și tot ce ar fi putut să fie.

„La înmormântarea lui, cimitirul era plin de oameni de toate vârstele. Era o splendidă zi de mai, una din acele zile de primăvară pe care le iubea Mihai.” (Leni Caler)

Sursă foto: Web

Bucuriile prea mari
poartă în ele
germenul decepției.

MIHAIL SORBUL

Mihail Smolski, cunoscut sub pseudonimul literar Mihail Sorbul până în 1949 – când îi va deveni nume oficial-, s-a născut în Botoșani pe 16 octombrie 1885. Studiile primare le urmează în orașul său natal. Ezitând între atracția față de meșteșugul scenei și interesul pentru științele juridice, Mihail Sorbul urmează cursurile Facultății de Drept, dar frecventează timp de un an Conservatorul de Artă Dramatică, la clasa profesorului C. Nottara. Întrucât preocupările lui vizau mai degrabă dramaturgia, s-a dedicat în totalitate scrisului.

„Amestecul acesta de comedie și tragic, care a fost în opera domnului Sorbul cel mai fericit augur al carierei sale dramatice, rămâne permanent cu rădăcinile înfipte în solul realității.”

În 1916 Mihail Sorbul s-a impus ca un promotor al actualității în teatrul românesc, iar drama psihologică „Patima roșie” reușește să surpindă freamătul vieții contemporane demascând o intelectualitate derutată, chiar în perioada premergătoare Marelui Război. Tensiunea dramatică și revendicările etice se regăsesc și în „Dezertorul”, piesa scrisă în timpul Primului Război Mondial.

„Mihail Sorbul, în epoca sa, trecea drept ceea ce numim astăzi „om de teatru complet”: autor, regizor, scenograf, actor, cronicar și toate la un loc – animator, dedicat cu toate forțele pasiunii unice a scenei. De fapt, vocația de „a dramatiza” și de „a vedea” totul teatral, de „a traduce” scenic, constituie facultatea sa primordială.”

Pornind de la drama istorică „Letopiseși” și trecând prin două drame psihologice, considerate de autor „comedii tragice”, „Patima roșie” și „Dezertorul”, Mihail Sorbul s-a dovedit a fi un precursor al unei noi direcții în teatrul modern. „Ironia tristă” și „umorul negru” articulează un puternic filon realist, demonstrând că viața este indisolubil legată de amestecul dintre comic și tragic.

Mihail Sorbul a avut și o importantă experiență ca redactor, fiind directorul revistei „Săgetătorul”, „publicațiune săptămânală pentru apărarea culturii românești”, între 1921-1922. În 1937 i s-a acordat Premiul Național pentru Teatru.

În 2020 se împlinesc 135 de ani de la nașterea lui Mihail Sorbul, dispărut în decembrie 1966.

„A crea viață adevărată,
aceasta este artă.”

Sursă foto: Web

“
Destinul
creator se vădește,
prin actele sale, ca o
magnific-deficientă
împlinire a unei
făgăduințe pe care omul
și-o face în clipa când
devine «om», și care
durează
atâta timp cât omul
rămâne «om».”

LUCIAN BLAGA

„Începuturile mele stau sub semnul unei fabuloase absențe a cuvântului.”

Lucian Blaga s-a născut pe 9 mai 1895 în Lancrăm, „*Sat al meu, ce porți în nume sunetele lacrimii*”, ca cel de-al nouălea copil în familia preotului Isidor Blaga, care își botezase toți urmașii cu nume ce începeau cu litera L.

Nu vorbește până la vârsta de patru ani, însă după o vizită la doctor, se vede nevoit să cedeze în fața cuvântului. „Copilul e întreg.” și odată cu vestea cea bună, după încă o zi de stăruință din partea mamei și o „noapte de zbucium” din partea lui, tăcerea se sfârșimă.

„Cuvintele îmi erau știute toate, dar în mijlocul lor eram încercat de sfii, ca și cum m-aș fi împotrivit să iau în primire chiar păcatul originar al neamului omenesc.”

În 1910 debutează cu poezia „Pe țărm” în revista Tribuna. Studiază mai întâi Teologia, iar apoi Filozofia și Biologia la Viena. Publică în 1919 volumele „Poemele luminii” și „Pietre pentru templul meu”. Scrie numeroase articole și eseuri, poezii, piese de teatru. Începe lucrul la ceea ce va fi un complex sistem filozofic, devine atașat de presă la Varșovia, Praga, Berna, Viena, ministru

plenipotențiar la Lisabona, membru plin al Academiei Române, profesor universitar la Cluj, unde se și stabilește împreună cu soția sa, Cornelia Brediceanu.

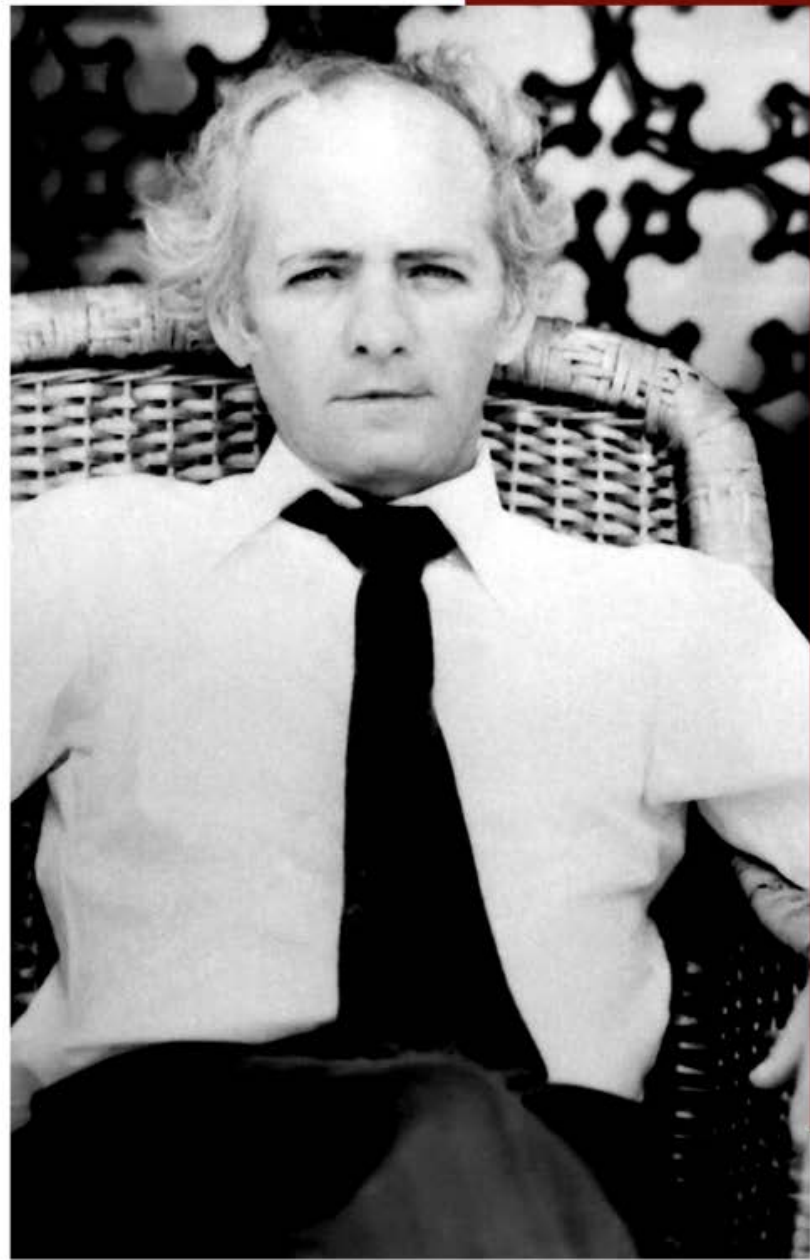
După Dictatul de la Viena, se refugiază în 1940 la Sibiu, unde înființează revista de filozofie „Saeculum”. În 1946 se întoarce la Cluj. Neîmbrățișând ideologia partidului, din 1948, este considerat dușman de clasă, înlăturat de la catedră și din poziția de membru al Academiei, lucrările-i existente sunt interzise și nu mai are dreptul de a publica lucrări originale. Începe traducerea piesei „Faust” a lui Goethe, continua cu traduceri din Lessing, lucrează la Institutul de Filozofie și la Biblioteca Academiei din Cluj, își definitivează opera filozofică și scrie poezii, aforisme, proză, „Hronicul și cântecul vârstelor”, „Luntrea lui Caron”, care vor rămâne lucrări de sertar până după moar-

„Spre tine cine m-a-ndrumat din străfund de veac, în tine cine m-a chemat fie binecuvântat, sat de lacrimi fără leac.”

tea lui. Deși, în urma unei bănuite intervenții din partea partidului, numele său nu apare pe lista oficială, se pare că în 1956, la inițiativa lui Mircea Eliade, este propus de Rosa del Conte și Basil Munteanu pentru Premiul Nobel. Dramaturgia românească este îmbogățită prin valoroasele creații pe care le lasă moștenire: „Zamolxe, mister păgân”, „Tulburarea apelor”, „Meșterul Manole”, „Cruciada copiilor”, „Avram Iancu”, „Arca lui Noe” ș.a.

„Dacă s-ar întâmpla să nu mai ajung în situația de a-mi publica opera filozofică, doresc ca urmașii mei să se îngrijească de acest lucru. Cinsprezece volume alcătuiesc sistemul meu filozofic, pe care îl socot încheiat. (...) Dorința mea ca aceste lucrări să apară în patru tomuri împărțite astfel: *Trilogia Cunoașterii* (...), *Trilogia culturii* (...), *Trilogia valorilor* (...), *Trilogia Cosmologică* (...). Baza editării trebuie să o formeze trilogiile și volumele tipărite, litografiate sau manuscrise ce se găsesc în biblioteca mea. Să se țină exact seama de corecturile ce le-am făcut eu personal în aceste cărți.”

Moare ca autor interzis pe 6 mai 1961 la Cluj și este înmormântat, așa cum îi fusese dorința, acasă, în Lancrăm.

Sursă foto: MNL.R.RO

“

A iubi întreaga noastră
existență, aici e
miezul filosofiei mele.
Și din acest punct de
vedere mă despart de
filozofii întunecați
care văd existența ca
un blestem, ca o
pedeapsă care ne-a fost
dată. Chiar dacă e o
pedeapsă, sunt mulțumit
cu această pedeapsă.

TEODOR MAZILU

Teodor Mazilu, dramaturg, prozator și poet român, s-a născut pe 11 august 1930 la București, într-o familie de muncitori. După absolvirea Liceului Comercial “Nicolae Bălcescu” și a Facultății Muncitorești, a fost atras de meșteșugul scrisului și a urmat cursurile Școlii de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu.”

„Diavolul m-a îndemnat să îmi explorez sensibilitatea și de aici a început dezastrul și cariera de scriitor.” În 1956 a apărut volumul de schițe satirice „Insectar de buzunar”, dar adevăratul „șoc cultural” a fost produs de publicarea piesei de teatru, „Proștii sub clar de lună” - denunțarea satirică și neiertătoare a unor caractere superficiale cu „dorințe de absolut” a stârnit reacții controversate. Odată cu prima sa piesă, Teodor Mazilu a descoperit iubirea pentru teatru, acea invenție extraordinară a omului, „dovada lui de candoare, de responsabilitate”, iar dramaturgia românească s-a îmbogățit cu o nouă voce, capabilă să trateze ființa umană în impresionanta ei complexitate.

„Dacă cineva îmi contestă calitățile, nu mă simt frustrat, fiindcă eu, care mă cunosc mai bine, mi le contest cu și mai multă virulență. Eu nu cred că există calități constitu-

ite, independente: noblețe, delicatețe, curaj, modestie, demnitate, orgoliu. Toate acestea sunt forme de adaptare. De aceea vedem că unii oameni se instalează confortabil în modestie, iar alții în orgoliu și se simt la fel de bine...”

Faimos pentru stilul de viață boem, Teodor Mazilu a găsit inspirația în contradicțiile intrinseci oamenilor din proximitatea sa. Conflictul dintre esență și aparență, permanenta opoziție dintre aspirațiile către sublim și ridicolul personajelor au consacrat stilul său satiric în „Somnoroasa aventură”, „Don Juan moare ca toți ceilalți”, „Inundația”, „Acești nebuni fățarnici”, „Frumos e în septembrie la Veneția”, „Mobilă și durere”. Despre „eroii” lui Teodor Mazilu,

Romulus Diaconescu afirma că „fără doar și poate, duc conștient o viață dedublată, iar încercarea de a trăi împotriva datelor interioare provoacă întâlnirea cu absurdul, confundă arta cu viața, devenind victimele mimetismului cultural.”

Cu personajele pentru care imposibilitatea de a trăi profund, de a-și înțelege și recunoaște puținul adevăr din propriile sentimente sunt un modus vivendi, Teodor Mazilu și-a conturat o estetică aparte.

„Teatrul meu are stil. N-am ce face, trebuie să mă resemnez... originalitatea e un viciu de care te vindeci greu.”

Teodor Mazilu s-a stins din viață mult prea devreme, pe 18 octombrie 1980, la doar 50 de ani.

„Avem obiceiul de a trăi cu imaginea pe care ne-am făcut-o noi înșine, sau cu imaginea pe care și-au făcut-o ceilalți despre noi. Și ne simțim obligați să respectăm aceste imagini, le devenim sclavi, nici prin cap nu ne trece să devenim noi înșine. A fi un om viu înseamnă a nu trăi din clișee prestabilite, a nu dormi în picioare, a nu te sprijini de idei luate cu împrumut de la alții, a trăi prin intermediari. Un om viu nu are probleme în ceea ce privește adaptarea la viață.”

„De frica singurătății, comitem gesturi mărețe”, interviu acordat de Teodor Mazilu lui Adrian Păunescu în *România literară*, nr. 21, 22 mai 1969.

Romulus Diaconescu „Teodor Mazilu – Satira ca meditație” în *Dramaturgi români contemporani*, Ed. Scrisul românesc, 1983.

Andrei Strihan, *O aventură estetică cu Teodor Mazilu*, Editura Științifică, 1972.

Monica Andrei, „Teodor Mazilu: Teatrul meu are stil” în *Ziarul Metropolis*, 2014, <https://www.ziarulmetropolis.ro/teodor-mazilu-teatrul-meu-are-stil/>

Sursă foto: Web

ȘEFUL SECTORULUI SUFLETE

“
Eu, eu, eu...
Cu asta începi, și cu
asta sfârșești.
Îmi, îmi, îmi.
Alte vorbe nu mai știi,
alte silabe nu-ți vin
la îndemână.
Mie, mie, mie...
Așa te trezești
dimineața, așa adormi
seara.
Lumea ta e un pronume.

AL. MIRODAN

Dramaturg, publicist, traducător, Al. Mirodan (Alexandru Zissu Saltman) s-a născut în județul Argeș la 5 iunie 1927. După absolvirea Facultății de Litere și Filozofie din București colaborează cu numeroase publicații, inclusiv „Teatrul” și „Contemporanul”. Experiența acumulată în gazetărie a reprezentat sursa de inspirație pentru prima sa piesă de teatru, „Ziaristii”. Piesa a fost montată la Teatrul Național în 1956 și a avut un număr record de reprezentații.

De un succes similar s-au bucurat piesele sale „Celebrul 702”, „Șeful sectorului suflete”, jucate la nou înființatul pe atunci Teatru de Comedie și avându-l în distribuție pe actorul Radu Beligan.

Într-un interviu acordat Cristinei Modreanu, Radu Beligan spunea despre „Celebrul 702” că „tema evident anti-capitalistă a piesei regretatului Alexandru Mirodan a indus în eroare autoritățile. În orice regim totalitar, avantajul teatrului e

că mesajul pe care îl transmite rezidă mai ales în subtext. Celebrul 702 trebuia să fie un spectacol de propagandă. Noi am făcut din el... un spectacol.”

Cu inventivitate, Alexandru Mirodan atinge prin comedia „Șeful sectorului suflete” (1963) problema delicată a nefericirii personale. Ulterior, Alexandru Mirodan s-a îndepărtat de temeale realismului socialist spre problematicile identitare. Piesa „Camuflaj” s-a jucat doar în limba idiș, iar „Contract special de închiriat oameni” nu a putut fi publicată până în 1983, când autorul locuia deja în Tel Aviv.

În 1977, Alexandru Mirodan a emigrat în Israel, unde își va continua activitatea de dramaturg și publicist. Înființează revista în limba română „Minimum” și lansează „Dicționarul neconvențional al scriitorilor evrei de limba română”.

Al. Mirodan a murit la 1 martie 2010 în Tel Aviv.

„Eu mi-am găsit locul. Acesta se află printre scriitorii generației mele. Rămâne de văzut însă dacă nu se vor găsi unii care, făcând control în marea sală a literaturii române de azi, să nu-mi ceară să mă ridic de pe scaun, pe motiv că nu am bilet.”

Sursă foto: Web

„Eu, de felul meu, nu sunt vorbăreț; îmi place însă foarte mult să ascult oamenii vorbind. În copilărie, mă pitulam lângă masa celor mari și ședeam așa ore în șir. Ar putea explica aceasta, într-o măsură oarecare, dragostea pentru dialog?”

DAN TĂRCHILĂ

„E drept, am citit foarte mult teatru. Am avut norocul ca, în clasa a IV-a de liceu, să am la îndemână, acasă, o întreagă bibliotecă, vreo 800 de volume. Mi-o dăruise bunicul meu. Și, văzându-mă eu în fața celor 800 de volume – nu numai teatru, literatură de toate genurile – ce să fac? Am început să citesc.”

Dan Tărchilă, dramaturg și prozator, s-a născut pe 28 noiembrie 1923 în satul Buștenari din județul Prahova.

În urma absolvirii în 1948 a Facultății de Medicină din București, a profesat ca medic microbiolog la Institutul de cercetări de pediatrie până în 1960, iar apoi, până în 1967, la Spitalul de pediatrie „Grigore Alexandrescu”.

A debutat în 1959, în cadrul concursului național de dramaturgie organizat de Ministerul Culturii, cu piesa într-un act „Într-o gară mică”, premiată cu locul I.

„Asta m-a stimulat să continui să scriu – mai mult, mai organizat. Și, după doi ani, am „dat” piesa (în mai multe acte) „Marele fluviu își adună apele”. A urmat seria celorlalte lucrări – pentru scenă, pentru radio,

pentru televiziune, numărul lor e destul de mare, prea mare; dintre ele, numai câtorva le recunosc o oarecare valoare.”

În 1961 a devenit membru al Uniunii Scriitorilor, iar începând cu 1969 s-a hotărât să se dedice întrutotul acestei profesii. În Brașov a fost redactor-șef al revistei Astra, director al Teatrului Dramatic și secretar al Asociației scriitorilor.

Multe dintre piesele sale aparțin teatrului istoric, explorând evenimente și/sau personalități marcante. „Cred, mai degrabă, că doresc să fac lumină în conștiința poporului român asupra istoriei noastre. Nu e mai puțin adevărat că, uneori, încerc și eu să vin cu unele păreri...”. „Io, Mircea Voievod”, „Moartea lui Vlad Țepeș”, „Marele soldat” sunt doar câteva dintre

creațiile în care autorul propune portrete, conturate mai înainte de toate printr-o vastă documentare, pentru eroi pe care îi dorește glorificați ca rezultat al rolului lor esențial întru devenirea și închegarea poporului român.

Alături de pasiunea pentru istorie, îi este cultivat, încă din copilărie, interesul pentru mitologia autohtonă, asupra căreia se dedică în anii maturității, scriind piese ca „Zidarul, Unsprezece variațiuni dramatice pe tema legendei Meșterul Manole.”

Se inspiră, de asemenea, din viața civilă, își alege protagoniști medici, intelectuali, „Alibi pentru eternitate”, „Albastru deschis”, „Corabia cu un singur pasager”, scrie comedii, piese polițiste, teatru pentru copii: „Fata din dafin” „Unchiul nostru din Jamaica”, „Frumoasa mireasă a ghidului”, personajele sale fiind adeseori imaginate în situații de criză, decidând între binele propriu și cel colectiv sau supuse unor introspecții generatoare de sacrificiu ori speranță.

Sursă foto: Web

N-am cerut
niciodată,
oamenilor și
vieții, mai mult
decât un surâs.

“

Victor Eftimiu, poet, dramaturg, traducător și academician român, s-a născut pe 24 ianuarie 1889 în Boboștița, Albania, unde a urmat clasele primare în limba greacă.

„De atunci am văzut prea multe țări ca să mai cred că nu este pe lume loc mai frumos decât cel unde te-ai născut. Dacă ar fi așa, n-ar mai pleca de acasă nimeni niciodată.”

Stabilit în București, s-a afirmat cu tenacitate în lumea culturală a capitalei încă din adolescență. Un spirit modern, ingenios și abil, Victor Eftimiu a reușit într-un timp scurt să descopere în profunzime limba română. Debutează cu poezie, dar întreaga sa viață a fost legată de lumea teatrului. Prima sa operă dramatică, poemul feeric „Înșir`te mărgărite”, a fost început într-o cafeanea pariziană, „*exact cum nu trebuie compusă o piesă de teatru, care, ca orice arhitectură, cere o elaborare lentă, sistematică, după o concepție solidă, bine pusă la punct*”. „Cel mai senzațional debut al unui autor dramatic la noi” nu putea trece neobservat, așa că directorul Teatrului Național din București, Pompliu Eliade, a decis în 1911 îmbogățirea repertoriului dramatic al teatrului.

„*Scriitorul poate inventa orice. N-ai cum să-l controlezi. E unicul său martor. Își poartă proiectele conform rezultatului, se decretează predestinat. Vrea să pară mai grav și mai important de cum l-a lă-*

sat Dumnezeu.” Și-a continuat seria pieselor inspirate din basmele și legendele românești - „Cocoșul negru”, „Meșterul Manole”. Cu talentul și rigoarea remarcabile a sondat miturile eline și eroii legendari. Atras de tragediile Greciei antice, a scris „Prometeu”, „Thebaida”, „Atrizii” și a tradus operele reprezentative ale scriitorilor Eschil, Sofocle și Euripide (traduceri reunite în volumul „Trei clasici”). A demonstrat versatilitate abordând atât comedii „Omul care a văzut moartea”, cât și literatură pentru copii.

Interesul pentru mișcarea teatrală occidentală, pe care a avut șansa să o observe atent în călătoriile sale, s-a împletit armonios cu plăcerea de a interpreta partiturile actricești împreună cu profesioniștii. „*În fond, dacă aș sta să fac bilanțul activității mele de până azi și rezultatele ei reale, cred că s-ar rezuma într-o simplă constatare:*

sunt un actor ratat. Aceasta a fost vocația mea adevărată. (...) Iar actor nu m-am făcut, cred, fiindcă nu sunt destul de înalt și n-am mâinile destul de mari, destul de expresive.”

Apreciat de contemporanii săi pentru ușurința conversației și plăcerea dialogului, Victor Eftimiu fascina auditoriul cu fiecare ocazie în care își recita versurile. O persoană publică seducătoare, caracterizată de o bonomie aristocratică, Victor Eftimiu a deținut funcții importante, precum director al Teatrului Național din București (1920), director general al teatrelor (1920), director al Teatrului Național din Cluj Napoca (1927), membru al Academiei Române. Toate distincțiile și reușitele nu au putut să îl vindece de permanenta teamă de „*uitarea la care mă văd condamnat fiind încă în viață*”. În ciuda succesului răsunător de care s-a bucurat încă din tinerețe, indiferent de regimurile politice în care a trăit, teama de plafonare l-au determinat să afirme că „*Nu, nimic nu ți se întâmplă după treizeci de ani...*”.

„*Eu am venit pe lume să aduc bucurie și frumusețe. (...) De atunci am râs mereu și m-am dus spre fiecare cu brațele deschise... Când am văzut oameni care mă primeau încruntați sau îmi dădeau peste mână stângă, în palma căreia eu le ofeream inima mea, nedumerit mă întrebam: - Cu ce i-am supărat? Eu am venit pe lume să aduc frumusețe și bucurie.*” Și a adus, până la moartea sa, pe 27 noiembrie 1972.

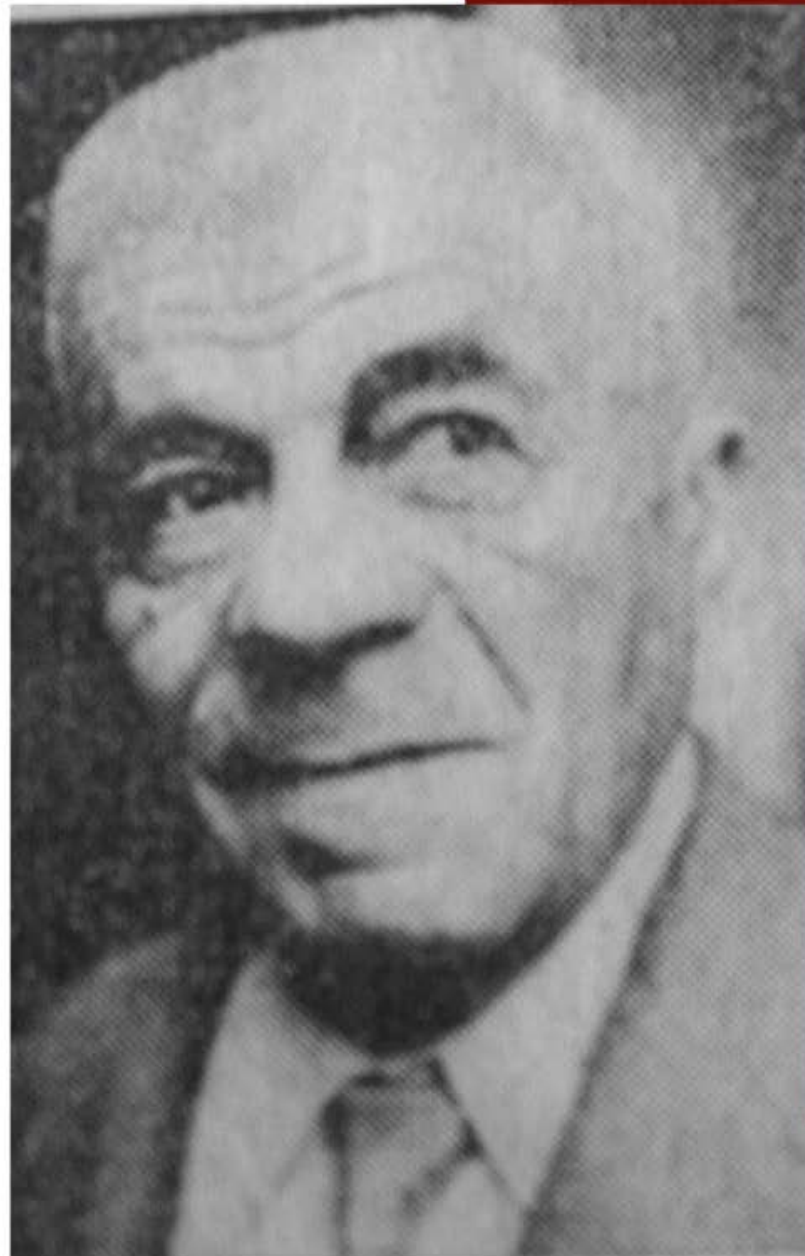
Victor Eftimiu, *Portrete și amintiri*, Editura pentru Literatură, 1965.

Al. Popovici, „Cu Victor Eftimiu despre el și despre alții”, revista *Teatrul*, nr. 3, 1964.

Șerban Cioculescu, *Amintiri*, Ed. Eminescu, 1975.

Petru Poantă, „Victor Eftimiu – o recitare”, revista *Tribuna*, nr. 208, mai 2011.

Monica Lovinescu, *O istorie a literaturii române pe unde scurte: 1960 – 2000*, Editura Humanitas, 2014.

Sursă foto: Web

CAPUL DE RĂȚOI

“

Variația tiparelor e legea supremă a firii, iar omul, orb și surd, se îngrădește în câteva gratii – de la Adam aceleași – și strigă cât îl ia gura că e regele naturii.

GEORGE CIPRIAN

Pe 5 iunie 1883 s-a născut, la Buzău, Gheorghe Pană Constantin, cel care va deveni actorul și scriitorul George Ciprian. Inspirație pentru pseudonim îi este locul de origine al tatălui său, brutar de meserie, din Cipru, împătimit al jocului de cărți, care își părăsește familia, determinând astfel mutarea mamei și a celor trei copii la București. Aici, George Ciprian învață la Liceul „Gheorghe Lazăr”, apoi studiază Litere și Drept, ca în cele din urmă, să absolve în 1907 Conservatorul, la clasa de artă dramatică a profesorului C. Nottara. Pe scenă își face debutul la Teatrul Național din Craiova în spectacolul „Răzvan și Vidra” de B. P. Hașdeu.

Despre cum devine actor al Naționalului bucureștean relatează cu mult umor în volumul memorialistic „Cutia cu maimuțe”, publicat în 1942. În urma unui anevoios demers, marcat de frământări și suferință, dar împlinit cu ingeniozitate, candoare și nestrămutată dorință de a reuși, izbutește să își gasească „un protector” ca unică soluție pentru angajarea sa. Întrebat de acesta, după ce îi asigură postul, cum stă cu talentul, răspunde „sfielnic”: „Cum stau și cu protecția!” Interpretează strălucit numeroase roluri

de-a lungul carierei sale de câteva decenii, consacându-și numele în peisajul teatral românesc.

În 1927 are loc premiera absolută a spectacolului cu piesa „Omul cu mârțoaga”, „un mister și unica piesă română veritabil mistică”, consemnează ulterior G. Călinescu în Istoria Literaturii Române. Reprezintă debutul său în dramaturgie, culminând cu un nemaipomenit succes. Critica vremii este în extaz, iar el devine primul autor român jucat la Paris, Berlin, Praga, Berna. Scrie apoi „Nae Niculae”, neapropiindu-se de performanța debutului. Zece ani mai târziu, în 1938, revine însă cu o capodoperă, „Capul de rățoi”, lucrare rămasă în istorie ca cea mai importantă din opera sa dramatică. Subiect-

ul se conturează în jurul adolescenței și relației sale cu Urmuz, de care îl legase, încă de pe băncile liceului, o strânsă prietenie.

„Într-o vreme când majoritatea autorilor dramatici se mulțumeau cu formula facilă a „triunghiului” sau cu situațiile sprintare ale farsei, G. Ciprian are îndrăzneala să spargă toate tiparele și canoanele și să facă „o baie de creier” neașteptată și acidulată – spectatorilor anului 1940, când „Capul de rățoi” s-a jucat pentru prima oară.”

Odată cu afirmarea dramaturgului Eugen Ionesco, opera lui Ciprian cade din nou sub lupa criticii de specialitate, autorului recunoscându-i-se meritul de a fi fost precursor al teatrului absurdului în dramaturgia românească. Până la finalul vieții, în aprilie 1968, se preocupă riguros în a-și promova lucrările, insistând în acest sens în corespondența cu directorul Centralei Editoriale, Dumitru Trancă. Cele nouăsprezece scrisori pe care i le adresează, între anii 1963-1965, dezvăluie omul-artist, dibaci, stăruitor, fermecător în discursul sincer din care răzbate emoționant credința sfântă în propria creație.

„ (...) Așa fiind, îmi îngădui să vă amintesc, în noianul de treburi ce le aveți, să vă gândiți și la nefericitul de mine. Atâta tot. Cred că ajunge... Cu dragoste, Ciprian.”

Capul de rățoi de G. Ciprian, editura Cugetarea, 1940

Scriitori buzoieni de Alex. Oproescu, Editura Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Buzău, 1980

Cutia cu maimuțe de G. Ciprian, editura Contemporană, 1942

Istoria literaturii române de George Călinescu, editura Litera Internațional, 2001

„G. Ciprian” de Mircea Șeptilici în Revista *Teatrul* nr. 6 (anul XV), iunie 1970, <http://www.cimec.ro/teatre/revista/1970/Nr.6.anul.XV.iunie.1970/imagepages/image58.html>

Din istoria Teatrului „George Ciprian”/„Să vă gândiți și la nefericitul de mine!” de Marin Ifrim în Ziarul *Opinia* (Buzău), 3 iulie 2015 <https://opiniabuzau.ro/din-istoria-teatrului-george-ciprian-sa-va-ganditi-si-la-nefericitul-de-mine/> * (din cele 19 scrisori, donate de istoricul Alex. Oproescu Bibliotecii Județene “V. Voiculescu” din Buzău, adresate de marele dramaturg (v. G. Ciprian. *Scrisori către Dumitru Trancă*, Marcela Chiriță, Ed. Biblioteca Județeană “V. Voiculescu”, Buzău, 1996)

Sursă foto: Web

“

Exilatul
este ca un soldat
oarecare plecat pe
front, de unde nu știe
dacă se mai
întoarce, dar care nu
încetează să se
gândească la ceea ce a
lăsat în urmă și la
imaginile, la numele și
la întâmplările trăite,
hrănindu-se cu ele.

GEORGE ASTALOȘ

George Astaloș s-a născut la 4 octombrie 1933, în București, într-o familie de origine germană - pe linie paternă. În 1945 tatăl său a fost deportat la minele din Bazinul Donbas. „Îmi amintesc că m-am trezit când l-au luat. Fără să-l tragă de mânecă, l-au așteptat să-și facă valiza. Pe toți nemții din România i-au dus să muncească acolo” mărturisea Astaloș într-un interviu pentru Adevărul.

A absolvit Liceul Catolic „Sf. Andrei” din București și Școala militară de Topografie-Geodezie (1953). La cariera militară a renunțat pentru a se consacra scrisului, dar și pentru a scăpa de obligația de a se înscrie în partidul comunist. Cu „Vin soldații” a debutat în dramaturgie, fiind de asemenea începutul „teatrului floral-spațial”. Publicată în volumul premiat de Uniunea Scriitorilor, „Vin soldații și alte piese”, piesa a fost montată în 1968 pe scena Studioului de Teatru Casandra. Tema antimilitaristă a contribuit la succesul spectacolului, premiera având loc în contextul invaziei armatei sovietice în Cehoslovacia. În 1970

a apărut și volumul de versuri „Sodron”. În ciuda acestor recunoașteri, gândul exilului nu a încetat să îi dea pace. Mărturisind despre sine că este „un fel de înlănțuire de inele existențiale de șanse”, George Astaloș a reușit în 1971 să obțină o bursă din partea Academiei Franceze. Aflat la congresul PEN Clubului, în Slovenia, românul a avut parte de o întâlnire crucială cu Pierre Emmanuel, o întâlnire care a determinat plecarea definitivă în Franța. În 1976 a primit cetățenia franceză, dar a rămas profund atașat de țara sa natală. În 1972 este numit redactor-șef la revista „Nouvelle Europe”, funcție pe care a păstrat-o până în 2002.

„Exilatul este cineva care a pierdut totul în afara de accent.”

În dramaturgie, George Astaloș a urmărit principiile sistematizate în studiile „Teatrul floral-spațial” și „Pluridimensionalitatea teatrului”. A tratat teme politice în piese preum „Ce ne facem fără Willie”, dar și problematica perenă a exilatului „Sarea exilului”, „Caviar, vodcă și bye bye”, „Întoarcerea la matcă”. Similar operei sale dramaturgice, volumele de versuri „Bordel a merde”, „Aqua Mater”, „Simetrii”, „Poeme retorice interzise” s-au bucurat de succes mondial. „Argotin” de profesie și boem incorigibil, George Astaloș nu a renunțat la studierea expresivității argoului, lansând în 2000 volumul de versuri „Pe muchie de suriu”. Jovial și spritual, George Astaloș are parte de numeroase întâlniri memorabile pe care le prezintă cu umor și ironie în volumele de memorii și interviuri „Exil. Memoriile unei memorii”, „Fie pâinea cât de rea, tot mai bine-i la Paris”.

În 2013 i-a fost acordat titlul de Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor în Franța.

George Astaloș s-a stins din viață la 27 aprilie 2014.

Citat foto: Nicholas Burda, „Din destăinuirile unui boem nostalgic: George Astaloș și boema existențială”, 2010, <https://www.gandaculdecolorado.com/staging/din-destainuirile-unui-boem-nostalgic-george-astalos-si-boema-existentiala/>

George Astaloș, scriitor: „Viața mea este o înlănțuire de șanse”, *Adevărul*, https://adevarul.ro/life-style/stil-de-viata/george-astalos-scriitor-viata-inlantuire-sanse-1_50ba02b87c42d5a663afac2b/index.html

George Astaloș, *Vin soldații și alte piese*, Ed. Eminescu, 1970

George Astaloș, *Exil. Memoriile unei memorii*, Ed. Casa Radio, 2004

George Astaloș, *Politikon*, Cartea Românească, 1996

Radu Voinescu, *George Astaloș – 80. Pluridimensionalitatea scriiturii*, Fundația Culturală Augustin Buzura, <https://revistacultura.ro/nou/2013/10/george-astalos-80-pluridimensionalitatea-scriiturii/>

Sursă foto: <http://www.ana-maria-bamberger.com/ro/>

Altă şansă n-avem,
ca oameni: ori
râdem, ori murim –
sau, mă rog, de
murit, murim
oricum, dar măcar
să și râdem!

“

ANA MARIA BAMBERGER

„(...)am mai fost dramaturg și în altă viață, asta e explicația cea mai simplă – ... explicația cea mai simplă – deși, știind cum e, ar fi trebuit să mă facă să evit! Glumesc. De fapt, e minunat. Cel puțin câteodată.”

Teatrul Bucureștiului anilor '80, săli-le pline, plăcerea observației, frumusețea dialogului, magia în care este învăluită această artă și șansa unor mari întâlniri îi pun în suflet Anei-Maria Bamberger iubirea pentru dramaturgie. Mai întâi ca spectator, iar mai apoi ca scriitor.

Născută în București, pe 12 noiembrie 1966, devine doctor în științe medicale. O reușită la început dulce-amăruie, căci pune în umbră primul vis, izvorât încă din anii copilăriei. Cariera sa academică este legată de Institutul Național al Sănătății din Statele Unite și de Facultatea de Medicină din Hamburg.

Din 2003 se întoarce la „vis” și descoperă că cele două profesii nu se anulează, ci „se inspiră reciproc”.

„După ce am început însă să lucrez și ca dramaturg, am constatat că formația aceasta, de medic, departe de a fi fost un obstacol, așa cum crezusem până atunci, de fapt mă ajută și reprezintă poate chiar un avantaj, și asta, în primul rând, prin faptul că te expune la o foarte largă gamă de interacțiuni umane, șansa interacțiunii cu oameni aflați în tot felul de situații, pe care ai ocazia să-i ajuți, să-i cunoști, să-i înțelegi, ceea ce e o bază foarte bună de pornire pentru un scriitor.” mărturisește în con-

vorbirea cu Simona Avram, spre care îndrumăm călduros și cititorii noștri: <http://www.ana-maria-bamberger.com/>.

Întâlnirea cu Olga Tudorache, încă de la debutul cu piesa „Noiembrie”, este definitorie pentru viața și cariera autoarei, „ca parte esențială a destinului” său și inspiră crearea de noi partituri pentru marea actriță în piese ca „Pește cu Mazăre” și „Portretul Doamnei T.” Despre personajele eroine, puternice pe care le prezintă adeseori în opera sa dramatică, Ana-Maria Bamberger, raportându-se la primele sale piese, vorbește despre crearea unui „soi de hibrid între un personaj ficțional și personalitatea actriței pentru care erau gândite inițial, a Olgăi Tudorache.”

Dacă în țară talentul îi este recunoscut în marile interpretări ale acesteia, aducându-i o profundă bucurie și o mare recunoștință, în contactul cu lumea teatrală din Germania, atenția și interesul s-au îndreptat către text, „un mare avantaj pentru mine, ca dramaturg”.

Este director artistic al companiei de producție Magus Theatre Productions, începând cu 2008, iar în 2011, absolvă la Royal Court Theatre cursul de specializare în scriere dramatică susținut de Stephen Jeffreys.

În scris, caută „comicul în mijlocul tragicului”, preferând să exploreze relația între doar două personaje, pe care le înzestreză cu un limbaj firesc, conducându-le spre situații limită, dăruindu-le savoar-

ea unui dialog inteligent și lăsându-le, cu măiestrie, să se joce cu toate emoțiile omului care ia contact cu universul lor, fie în lectură, fie în sala de spectacol.

Opera sa, din care amintim: „Three O’Clock”, „Belvedere”, „Taxi blues”, „10 întrebări”, este apreciată în întreaga lume, luând viață în zeci de montări, pe mai bine de patruzeci de scene, atât în România, cât și în Europa și în Statele Unite. Vă dorim să o descoperiți sau să vă bucurați din nou de ea de câte ori aveți ocazia, putând începe chiar la Teatrul Dramaturgilor Români, unde în regia lui Dan Tudor, avându-l și protagonist, a luat naștere spectacolul „Infractorii” după piesa omonimă a autoarei.

„Așa a fost cu Infractorii – și îmi amintesc exact momentul când s-a întâmplat. Eram la Frankfurt, în sala arhiplină de la Internationales Theater – pe scenă se juca Taxi Blues, una în piesele pe care le-am făcut împreună – și simțeam și vedeam cum publicul râdea și plângea, cum își ținea respirația, surprins și fermecat de rolul interpretat de Dan Tudor. Umorul lui cald, candid și inteligent, vesel și trist în același timp, jucăuș și onest până la urmă, bun să-l pui pe rână... și ceva din toate astea a reprezentat „scânteia” care a dat viață, în mintea mea, personajului Chuck din comedia Infractorii: un „hoț” cinstit, un prieten de nădejde, un clown trist și inimos, cineva care știe să te surprindă, să te întristeze și să te bucure în același timp, cu alte cuvinte – să te împace cu viața și să te ajute să trăiești.”

Sursă foto: Web

“

Fericirea depinde de noi. E în sufletele noastre. Te consideri fericit, ești fericit. Vrei să te jeluiești, să te crezi nefericit, ești nefericit. Depinde de acidul dezoxiribonucleic din celula ta. Calitatea lui hotărăște totul.

„SCAUNUL”

TUDOR POPESCU

Gazetar, scenarist, romancier și dramaturg, Tudor Popescu s-a născut la 8 septembrie 1930 în Constanța.

Cu un traseu profesional sinuos, Tudor Popescu și-a început cariera în București ca redactor la Editura Tineretului. Lansarea colecției „Aventura” a fost doar un pas îndrăzneț spre debutul său în literatură cu romanul „Ultima aventură” (1957) și afirmarea ca scenarist prin lungmetrajul „Aventuri la Marea Neagră” (1972).

În „Istoria filmului românesc”, Călin Căliman spunea despre Tudor Popescu că: „Nici ca tonalitate, scrisul cinematografic al autorului nu se aseamănă cu cel destinat teatrului: în timp ce dramaturgul este un ironist, cu vervă satirică, scenaristul este ponderat într-ale hazardului, mult mai rezervat, auster. Dramaturgul și scenaristul se întâlnesc, însă, sub semnul unei aceeași benefice „vocații morale.”

În ciuda unei pasiuni vechi pentru lumea teatrului, începutul în dramaturgie

este unul târziu, dar fără cale de întoarcere. Debutează la 46 de ani cu „Uneori liliacul înfloarește spre toamnă”, o piesă apreciată încă de la început de către public. Replicile sclipitoare și atenția acordată acestora în construcția dramatică l-au impus ca un autor important al acelei perioade, piesele sale fiind jucate la teatrele din toată țară.

Un autor prolific, Tudor Popescu a înregistrat, în dramele și comedii sale, „cu sensibilitate seismografică mișcările din interiorul societății”, iar montările pe textele lui au fost, uneori, în măsură să atragă atenția forurilor de partid, așa cum a fost cazul spectacolului „Jolly Joker” în regia regretatului Alexandru Darie. După premiera de la Oradea, din 1984, Ludmi-

„Atitudinea misticistă, șmecheră, ușoară, spirituală, superioară, indiferentă mă irită. Nu ne jucăm când punem mâna pe creion, fiecare după puterile noastre. Nu știu cât talent am, dar gravitate și responsabilitate, da.”

la Patlanjoglu nota în cronica din revista Teatrul că „în ipostaza de comedigraf, Tudor Popescu demontează mecanismul ipocriziilor, al lășităților și compromisurilor care falsifică existența și degradează umanitatea din om”, în timp ce spectacolul „nu are doar forță satirică, ci și poezie tragică”. Spectacolul nu a fost interzis decât mai târziu, la Festivalul de arta comediei de la Galați.

Un apropiat al scenei și al celor care dau viață textelor, colaborând cu regizorii și cu trupele de actori, Tudor Popescu a criticat oportunismul, lipsa de autenticitate a trăirilor, dezvăluind „terapeutică morală a ironiei” în „Scaunul”, „Concurs de frumusețe”, „Paradis de ocazie”, „Nu ne naștem toți la aceeași vârstă”, „Lungă poveste de dragoste”.

„Tudor Popescu va fi întotdeauna pentru mine o umbră de dragoste” - spunea Alexandru Darie la dispariția din viață a lui Tudor Popescu, la 22 august 1999, București.

-Călin Căliman, „Istoria filmului românesc (1897-2017)”, Europress, 2017

-Tudor Popescu, „Mărturisirea unui spirit critic”, revista Teatrul, nr. 7-8, 1979, <http://www.cimec.ro/Teatre/revista/1979/Nr.7-8.anul.XXIV.iulie-august.1979/originalimages/15090.1979.07-08.pag014-pag015.jpg>

-Romulus Diaconescu, „Dramaturgi români contemporani”, ed. Scrisul românesc, 1983 /

- Cronică dramatică: „Jolly Joker” de Tudor Popescu (Teatrul de Stat din Oradea – secția română), Ludmila Patlanjoglu, în revista Teatrul, nr. 4, 1984

-.In memoriam: Tudor Popescu” în revista Scena, nr. 16, 1999

Sursă foto: Web – mixcloud.com

„
În viață,
tragicul este o
nenorocire,
în literatură
tragicul este o
sursă a valorii.

LEONIDA TEODORESCU

N. 28 septembrie 1932, în Chișinău.

Încă din copilărie, scrie pentru sertar, proză, apoi poezie, iar mai târziu, în urma studiilor de filologie, se dedică mai întâi unei cariere universitare. În dramaturgie debutează în revista Teatrul la vârsta de 35 de ani cu piesa „Crivățul de aseară”. Debutul editorial se întâmplă în 1969 cu volumul „Frunze galbene pe acoperișul ud”. În 1970 își ia doctoratul în filologie cu lucrarea „Dramaturgia lui Cehov”. Traduce din opera unor importanți autori, printre care Cehov, Bulgakov, Dostoievski - „*am fost, sunt și voi fi coplesit în fața lui Dostoievski*”, și este un desăvârșit critic literar, publicând numeroase articole în reviste de specialitate ale vremii (v. revista Teatrul).

„*Critica dramatică presupune o dublă școală. În primul rând este vorba despre studiile propriu-zise, care, în orice caz, trebuie să fie foarte serioase și făcute la vremea lor. Pentru că numai niște studii foarte serioase dau o formație adevărată, ca și capacitatea de a asimila noile informații la un nivel cât mai apropiat de valoarea lor reală. Dar mai este vorba despre o școală, despre școala propriu-zisă a teatrului. Evident, în teatru, ca în orice alt domeniu artistic, contează, în primul și în ultimul rând, produsul finit: nu poți să scrii o cronică bună despre un spectacol prost, numai pentru că știi că au fost tot felul de cauze care au dus la niște rezultate jalnice. Dar un cronicar trebuie să cunoască lumea teatrului, mecanismele teatrului,*

limitele de autoritate, etc. Cele două școli determină tocmai profesionalizarea cronicii dramatice. De-aici încolo intervine talentul (...).”

În 1975, într-o convorbire cu Paul Tutungiu pentru revista Teatrul, întrebat fiind dacă ambiția, pasiunea sau întâmplarea l-au condus spre dramaturgie, Leonida Teodorescu răspunde: „*E greu să devii dramaturg din pasiune. Nu poți să ai pasiune pentru un lucru pe care nu l-ai practicat niciodată. Pasiunea, dacă vine vreodată, vine după ce începi să scrii. Mai ales în momentele incerte de dinaintea debutului, când scrii, ca să zic așa, de unul singur. Când nimeni nu știe de tine. Și nici nu prea vrea să știe. Atunci scrisul este de o mare puritate, lipsit de orice fel de raporturi și prejudecăți conjuncturale.*”

„Fiecare om trebuie să știe să greșească singur, altfel nu va fi capabil să găsească niciodată propriul său adevăr.”

I se publică volumele de teatru „Echinox” și „Excelsior”, literatură pentru copii: „Pov-ești despre Irina”, proză: romanul „Motelul”, poezie: „Cântece barbare”, în categoria es-eistică: volumul „Catharsis” ș.a. Lucrările-i stau sub semnul „poftei de a scrie”, iar de-spre piesele de teatru, Romulus Diaconescu constată: „*starea predilectă este așteptarea, ca scadență a destinului, cu alte cuvinte, o drămuire a timpului pe care eroii și-o asumă sau le este impusă de obstacole de natură (aparent) absurdă.*”

În 1982, reluând dialogul cu Paul Tu-tungiu la puțin timp după aniversarea unei jumătăți de secol, reflectă asupra vârstei cu seninătate „*Mi-am zis întotdeauna că, la cincizeci de ani, oamenii trebuie să arate altfel, mai snobi, mai pompoși, mai cărunți, privind de sus vanitățile „tineretului de azi”. Eu nu sunt nici snob, nici pompos, nici cărunți, iar „tineretul de azi” e o stare eternă a omenirii.*”

Dacă ar fi fost să o ia de la capăt altfel, i se confesează acestuia că ar prefera să nu „*(...) n-aș vrea să-mi reiau viața de la început. Sunt mulțumit de modul în care mi-am trăit-o până acum. Am o mamă minun-ată, o soție minunată, un copil minunat, am scris literatura pe care am vrut s-o scriu și, pe lângă toate astea, neplăcerile și chiar ne-cazurile accidentale sau ocazionale n-au, te rog să mă crezi, nicio importanță.*”

Leonida Teodorescu se stinge din viață pe 2 august 1994 în București.

Sursă foto: <http://ancavisdei.blogspot.com/>

„DONA JUANA”

“

Orice femeie este un
criminal potențial;
brațele ei sugrumă,
sărutările ei
otrăvesc!
Nu poți să te
păzești niciodată
îndeajuns de femei!

Autoare de piese de teatru, romancieră, jurnalist, Anca Visdei s-a născut la 25 iunie 1954 în București. Cariera sa literară a început încă din adolescență, așa cum menționează pe site-ul personal. Prima piesa a scris-o la vârsta de 14 ani, iar la 19 ani a publicat prima carte. Talentul precoc și aptitudinile scriitoricești sunt cele care au alimentat dorința de a urma cursurile Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică, secția regie. În ciuda unui început promițător, cu multe șanse de reușită în țară, la 20 de ani a fost nevoită să aleagă împreună cu tatăl ei, arhitectul George Visdei, calea exilului. Tentația de a părăsi România a venit ca o consecință a defăimării părintelui ei în ziarele vremii. Ca refugiat politic, a locuit pentru o perioadă în Elveția, unde și-a continuat studiile - în afara domeniului artistic - luându-și doctoratul în Drept, dar urmând și cursurile Institutului de Poliție Științifică și Criminologie din Lausanne. Interesul pentru criminologie a fost explicat mai degrabă ca „o dorință de a acumula experiență de viață” și un resort de inspirație și povești, așa cum mărturisea scriitoarea într-un interviu pentru InfoInsider.ro.

În cele din urmă, a ales să se stabilească în Franța, unde chemarea scenei și-a făcut din nou simțită prezența. A îmbinat jurnalismul și plăcerea scrisului, devenind cunoscută pentru contribuțiile sale în cotidiane notorii (Les Nouvelles Littéraires, Le Figaro), unde semnează articole despre oameni de cultură celebri, precum Emil Cioran, Gabriel Garcia Marquez, Friedrich Dürrenmatt, Milan Kundera.

Pentru Anca Visdei „jurnalista care a fost și va fi întotdeauna” anchetele, interviurile, studierea arhivelor sunt motive de bucurie. În acest sens, un „thriller intelectual” a fost și scrierea biografiilor unor artiști celebri al secolului XX: Jean Anouilh (pe care l-a cunoscut și admirat), Orson Wells și Alberto Giacometti.

În literatură, temele de care se simte cu predilecție atrasă au o sorginte mitică sau sunt legate de „seducție” (romanul Confession d’une séductrice; piesele Dona Juana, L’atroce fin d’un séducteur), „exil” (romanul L’Exil d’Alexandra, piesa Toujo-

urs ensemble) sau „spiritul faustian” (Mademoiselle Chanel, Quand même, Madame Shakespeare).

„Dona Juana”, piesa pusă în scenă de Radu Gheorghe la TDR, este o întruchipare din perspectivă feminină a mitului lui „Don Juan”. Cătălina Mustață interpretează seducătoarea, aventuriera, femeia iubită și detestată de bărbați, acest tot antinomic cu „ochii violeți”.

În prezent, Anca Visdei locuiește în Paris, pictează și scrie, fiind pasionată totodată de călătorii, de eleganța vestimentară feminină și haute-couture.

Anca Visdei: <http://www.ancavisdei.com/aa-bio.html>

Anca Visdei: „Fructele vin ca o recompensă, deși plăcerea creației a fost deja un cadou”, *InfoInsider.ro*, <https://infoinsider.ro/1001-scrisori/anca-visdei-fructele-vin-ca-o-recompensa-desi-placerea-creatiei-a-fost-deja-un-cadou/>

Interviu cu scriitoarea Anca Visdei: „Giacometti nu poate fi înțeles fără pământul în care s-a născut”, *Suplimentul de Cultură*, 2019, <http://suplimentuldecultura.ro/28074/interviu-cu-scriitoarea-anca-visdei-giacometti-nu-poate-fi-inteles-fara-pamantul-unde-s-a-nascut/>

Sursă foto: WEB (<https://m.cinemagia.ro/actori/horia-lovinescu-38246/>)

„MOARTEA UNUI ARTIST”

“
Viața
merită iubită tocmai
pentru că ne-a făcut
oameni, și nu pietre
sau șacali.

HORIA LOVINESCU

Vine pe lume în renumita familie de intelectuali a Lovineștilor la 20 august 1917, în Fălticeni, Suceava. Absolvă Litere și Filosofie la București, urmând să își susțină teza doctorală la Iași. Lucrarea tratează poezia lui Rimbaud și este publicată abia în 1981.

Îi povestește lui Paul Tutungiu într-un interviu pentru revista Teatrul că și-ar fi dorit nespus să fie poet, iar în anii tinereții ar fi cochetat chiar și cu proza, însă nerecunoscându-și niciun talent, încercările sale „*iau fără ezitare drumul coșului*”. Dramaturgia devine calea cea mai „convenabilă” de exprimare artistică, iar în acest sens, întâlnirea cu Lucia Sturdza Bulandra este esențială în abordarea și împlinirea activității sale literare prin acest gen. În 1954 dă prima piesă, „Lumina de la Ulmi”. Unele voci îl acuză de a fi scris tocmai împotriva regimului vremii. Piesa este montată în ciuda criticii aspre.

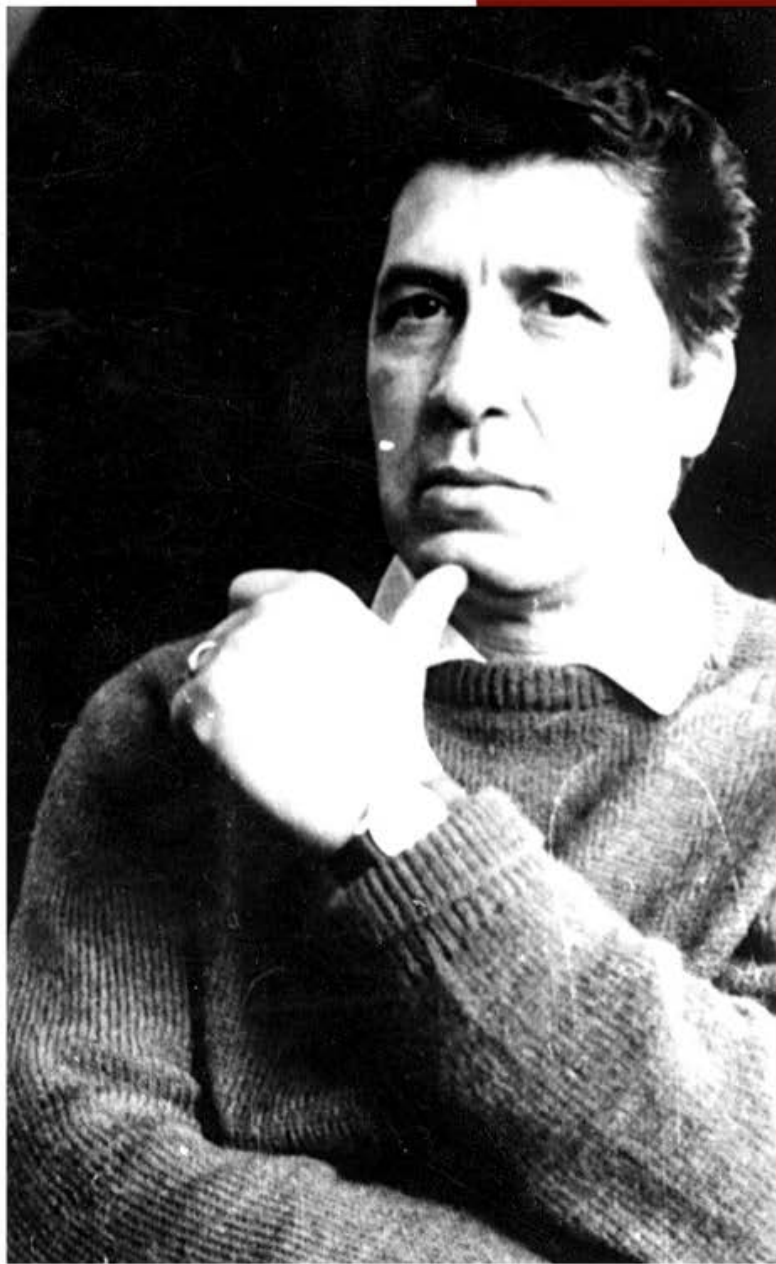
Prin următoarele lucrări își consolidează ferm poziția față de ideologia partidului, devenind unul dintre cei mai importanți și apreciați dramaturgi ai epocii. Teatrul său, bine ancorat în realismul socialist, este unul al dramei de idei, explorând tema moralității în situații de criză, cu personaje captive în conflicte acute, personale și sociale; relevând prin anumite creații reinterpretări a unor mituri și simboluri arhaice aduse în contemporaneitate și abordate într-un spirit modern.

Amintim „Citadela sfărâmată”, un succes răsunător, prezentând drama destrămării unei familii burgheze sub instaurarea

regimului comunist, poveste ce își trage rădăcinile din însăși viața scriitorului. „Hanul de la răscruce”, „Surorile Boga”, „Moartea unui artist”, despre a cărei necesitate, afirmă în numărul 6 al revistei Teatrul din anul 1964: „*(...) Motivul intim care m-a îndemnat să scriu a fost nevoia de a mă elibera de o anumită preocupare, de gândul morții, care mă cam hărțuia pe vremea aceea*.”, „Petru Rareș”, „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă”, „Și eu am fost în Arcadia”, „Omul care și-a pierdut omenia”, „Autobiografie”, „Paradisul” ș.a.

Piese sale sunt jucate cu consecvență pe scenele românești, montate de asemenea în afara granițelor, îi sunt publicate traduceri din literatura străină, scrie scenarii de film și timp de două decenii, până la finalul vieții, în 1983, se dedică din poziția de director, conducerii și promovării Teatrului Nottara.

„Nu deznădăjduiesc să scriu cândva o piesă care să-mi placă într-adevăr, fără rezerve. Altfel, cum aş mai scrie?”

Sursă foto: WEB (<http://www.radio-arhive.ro/>)

“

Aș vrea să-ți spun doar că prin dragoste pătrundeam în marele mister al lumii, prin dragostea pe care o realizam eu și pe care, fără niciun fel de orgoliu, cred că o realizează foarte puțini oameni.

DESPRE INTERIOR – EXTERIOR:
GELLU NAUM ÎN DIALOG CU SANDA ROȘESCU

„Să scrii despre Gellu Naum e o impietate.”

Purtând în minte vorbele regretatului regizor Alexandru Tocilescu despre cel pentru care suprarrealismul a fost un mod de viață, nu un curent literar, vom încerca o foarte scurtă incursiune în „lumea imaginarului” în care a trăit și a creat Gellu Naum.

Năcut în București, la 1 august 1915, Gellu Naum a fost mezinul unei familii cu origini aromâne. Tatăl său, „o poezie cuminte”, s-a stins din viață pe front, în 1917, lăsând în urmă șase copii și imprimând în soarta băiatului de doar doi ani o dorință de a scrie. În ciuda situației materiale dificile, Gellu Naum a strălucit în generală, fiind un elev premiant. Pentru că „un poet trăiește pentru poezia lui”, în liceu debutează în revista „Cuvântul liber”. Aceeași atracție față de o realitate niciodată statică l-a determinat să se înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie din București, dar în curând a descoperit cu aversiune acolo tendințe antisemite, legionare, cărora le-a răspuns prin participarea la întâlnirile grupurilor de stânga.

În 1935, într-una din acele clipe în care destinele se întâlnesc și rămân legate pentru totdeauna, Gellu Naum l-a întâlnit pe Victor Brauner, cel care i-a însoțit cu desene primele volume de poezie „Drumețul incendiar (1936)”, „Libertatea de a dormi pe o frunte (1937)”. La insistențele lui, a plecat la Paris pentru aprofundarea studiilor universitare, dar descoperirea suprarrealiștilor francezi a fost întreruptă de întoarcerea în țară și mobilizarea lui pe front. Participarea în luptele din Răsărit a fost începutul unui periplu care a durat aproximativ până la finalul celui de-Al Doilea Război Mondial. În 1941, alături de Gherasim Luca și alți artiști, a alcătuit grupul suprarrealist român, grup care s-a destrămat câțiva ani mai târziu, din cauza schimbărilor

politice din România. Dispariția grupului suprarrealist în primii ani ai comunismului a deschis o perioadă complicată în viața scriitorului. Gellu Naum a decis să traducă și să publice cărți pentru copii (dintre carte amintim „Cartea cu Apolodor” – apărută în 1959 și pusă în scenă la Teatrul Tândărică în 1964; „A doua carte cu Apolodor”) pentru a se întreține. „...pentru mine, teatrul cere mai puțină combustie interioară decât poezia.” mărturisise Gellu Naum pentru revista Teatrul.

„Teatrul lui Gellu Naum e o comedie a lumii și a propriei literaturi” scrie Simona Popescu în volumul „Gellu Naum – Opere II. Proză”. Expresia sa teatrală, un punct de convergență a unor contradicții legate de spațiu și timp, a fost în măsură să zdruncine „tabieturile dramaturgice” existente până atunci, așa cum a fost cazul cu „Exact în același timp” (piesă apărută în „Teribilul interzis” - 1945). În dramaturgia lui, comicul și ludicul se întrepătrund în misiunea lor comună de a persifla automatismele din teatrul ca atare. Despre piesele lui de teatru, Gellu Naum spunea că sunt niște „dialoguri lirice”, iar

Îndrumăm călduros următorii noștri spre lecturarea materialelor integrale (disponibile online sau în volume tipărite) și mulțumim c!MeC pentru arhiva digitală a revistei „Teatrul” – pe care o puteți accesa pe site-ul <http://revistateatrul.cimec.ro/>, cât și pe <https://www.scribd.com/>.

sub această formă a fost posibilă apariția în 1979, în volum, a pieselor „Insula”, „Ceasornicăria Taus”, „Poate Eleonora”. Spre deosebire de piesele care văd lumina tiparului în timpul vieții lui, „Florența sunt eu”, scrisă împreună cu Jules Perahim, a rămas la stadiul de manuscris până în 2004. A tradus și dramatizat „Nepotul lui Rameau”, după Denis Diderot, pentru spectacolul montat de David Esring, avându-i în distribuție pe Gheorghe Dinică și Marin Moraru. Poate cea mai importantă urmare a premierei din 1968 a fost legarea unei prietenii strânse între membrii echipei artistice, care veneau deseori la casa poetului din Comana. Despre discuțiile complexe cu Gellu Naum, Gheorghe Dinică spunea că au fost o adevărată „școală de viață”. În același an i s-a publicat „Athanor”, un volum de poezie suprarrealistă.

Relația pe care Gellu Naum a avut-o cu soția sa, Lygia Naum, a fost transpusă suprarrealist în fascinantul roman „Zenobia”. Legătura inexplicabilă, extrasenzorială, existentă între cei doi, în afara spațiului și timpului, a alimentat o călătorie spre atingerea acestui mister al lumii care este iubirea.

„Lygia avea aceeași soartă ca mine, adică, tatăl ei murise când era mică și n-a mai avut altul. Pentru mai multe lucruri trebuia să ne întâlnim, nu numai că eram amândoi orfani.” spunea Gellu Naum într-un interviu acordat Dorei Pavel în 2000.

Gellu Naum s-a stins din viață pe 29 septembrie 2001.

„Firește și moartea, ca și dragostea, ca și feminitatea, ca și altele despre care n-am vorbit, e una dintre marile și puternicele forțe misterioase ale lumii... Firește că există o legătură între ele... Firește că se moarte de mai multe ori în timpul cât se realizează o dragoste.” („Despre interior – exterior: Gellu Naum în dialog cu Sanda Roșescu”)

Sursă foto: Dicționarul biografic al literaturii române

“
Sunt partizantul
cunoașterii adânci a
realității,
nu din birou, ci din
mijlocul vieții.”

CU AL. KIRIȚESCU DESPRE... 70... DE AL. P.
ÎN REVISTA TEATRUL NR. 5, 1958

N. 28 martie 1888, Pitești.

Alexandru Kirițescu, Al. Kirițescu în semnătură, debutează la 26 de ani cu piesa „Învinșii” la Naționalul bucureștean, unde profesează ca inspector, iar mai apoi, ca membru al comitetului de lectură. Spectacolul nu este un succes, fiind reprezentat doar de câteva ori. „Eșecul, poate, m-a făcut să renunț la teatru aproape patru ani.” se confesează după mai bine de patru decenii într-un interviu pentru revista Teatrul.

În 1915 absolvă Facultatea de Drept și se dedică activității publicistice. Scrie în „Rampa”, „Adevărul”, „Cuvântul” ș.a., iar o serie dintre pamfletele sale pe teme politice îi atrag antipatii pe care le găsește ulterior nefaste parcursului său literar.

În 1929 îi este reprezentată comedia „Anișoara și ispita” („Marcel și Marcel”), ca primă lucrare a „trilogiei burgheze”. În 1930 scrie, „pe nerăsuflăte”, la Craiova,

„Gaițele” („Cuibul de viespi”), montată în premieră pe scena teatrului Bulandra. Deși critica negativă nu contenește „(...) mă acuza că am dramatizat „monstruos”, că n-am putut stăpâni „pamfletarul” din mine, că am calomniat marea boierime craioveană”, piesa are un succes formidabil, numărând, încă din timpul vieții autorului, sute de reprezentații numai în București. Devine cea mai apreciată și cunoscută operă a sa, stârnind interesul creatorilor de teatru și fascinația publicului de-a lungul a aproape un secol, o performanță grăitoare în ceea ce privește harul dramaturgului de a surprinde și reda acele adevăruri veșnic prezente în oameni, dincolo de timpuri și circumstanțe. Încheie trilogia cu „Florentina” în 1931, iar în 1936 oferă prima piesă din „trilogia Renașterii”: „Borgia”.

„(...) De fapt, căutam de pe atunci să descopăr omul, omul simplu, generator de drame și comedii.”

Între 1938-1940 este atașat cultural al României la Roma, perioada petrecută aici ajutându-l să concretizeze în următoarele două lucrări ale trilogiei: „Nunta din Perrugia” și „Michelangelo” ceea ce simțise „dramatic demult”. În 1943 scrie „Dictatorul” – satiră vizând conducerea antonesciană, text despre care, în ciuda cusurilor recunoscute, Dan Chirilă spune că reprezintă: „un frumos exemplu de atitudine antifascistă, onorantă pentru întreaga intelectualitate română.” („Familia”, 4/1975).

Amintim: „Lăcustele”, „Intermezzo”, „Moș Teacă”, scrie inclusiv piese într-un act pentru amatori, librete de operetă, articole de revistă, traduce din Tolstoi, Molière, Gogol ș.a, iar în 1956, primește premiul „I. L. Caragiale” al Academiei în urma publicării primei culegeri de piese.

Se stinge din viață pe 9 aprilie 1961, la București

Sursă foto: Web

“
Conștiința mea și cu
mine suntem doi.
De aceea
singurătatea absolută nu
e posibilă decât în
păcat sau
în moarte – când unul
din noi piere.

ALTE AFORISME, RADU STANCA, „ACVARIU”

Dramaturg, poet, eseist, om de teatru, Radu Stanca s-a născut în Sebeș, la 5 martie 1920.

Copil fiind, a debutat cu lucrarea „Legenda Peștilor” în „Universul copiilor.” A urmat cursurile liceului clujean „Gheorghe Barițiu”, iar în 1942 a absolvit Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj cu distincția magna cum laude, obținută pentru teza „Problema cititului”. În timpul războiului, corpul didactic și studenții facultății din Cluj au fost nevoiți să se refugieze la Sibiu, acolo unde „lucrurile toate sunt topite în umbră. Faptele sunt toate încolăcite unele în altele. Istoria trece dintr-o încăpere într-alta fără să închidă în urmă-i uși.”

La Sibiu, implicat în activitățile grupului „Cercul literar”, Radu Stanca a militat pentru resurecția baladei, specia literară în măsură să realizeze „comunicarea unei stări afective prin mijlocirea unui eveniment”, eveniment

caracterizat printr-o „stare perpetuă de conflict dramatic”.

După finalizarea studiilor, tânărul de o „vivacitate intelectuală rară” a fost numit asistent la catedra de Filosofia culturii, condusă de Lucian Blaga. Ulterior, a fost profesor la Conservatorul Popular de la Sibiu, ținând un curs despre estetica teatrului. De la dimensiunea teoretică a metaforei scenice, pasiunea l-a purtat pe Radu Stanca în culise, devenind regizor (un „artist nevăzut”) al teatrului din Sibiu până în 1961, când este numit prim-regizor al Naționalului clujean.

În dramaturgie s-a remarcat prin reactualizarea miturilor, schimbările și nuanțările motivelor livrești, scriind 15 piese originale, din care amintim „Hora Domnițelor”, „Ochiul”, „Critis sau Gâlceava zeilor”, „Oe-

dip salvat”, „Ostatecul”. Teatrul său, cu un fond poetic rafinat, a început în 1942 cu „Cealaltă primăvară” și „Atotputernicul sânge”, dar a obținut recunoașterea prin piesa „Dona Juana” pentru care a primit Premiul Sburătorul în 1947, la recomandarea lui Camil Petrescu.

„Textul dialogat ne silește prin natura lui să îl proiectăm scenic. Căci textul dramatic nu există prin sint decât ca un mod al artei teatrale.” Din păcate, dramaturgul-regizor Radu Stanca nu a reșit să transpună „plăsmuirea literară” în „carnea și sângele” unei producții teatrale în timpul activității sale la Teatrul Național din Sibiu, care astăzi îi poartă cu cinste numele. Scurta sa viață a fost curmată la 26 decembrie 1962 din cauza unei boli pulmonare.

Fac reverența cuvenită
Și mă retrag din adunare.
O altă umbră mă invită,
Stimate umbre, salutare!

Radu Stanca, *Acvariu*, Ed. Dacia, 1971.

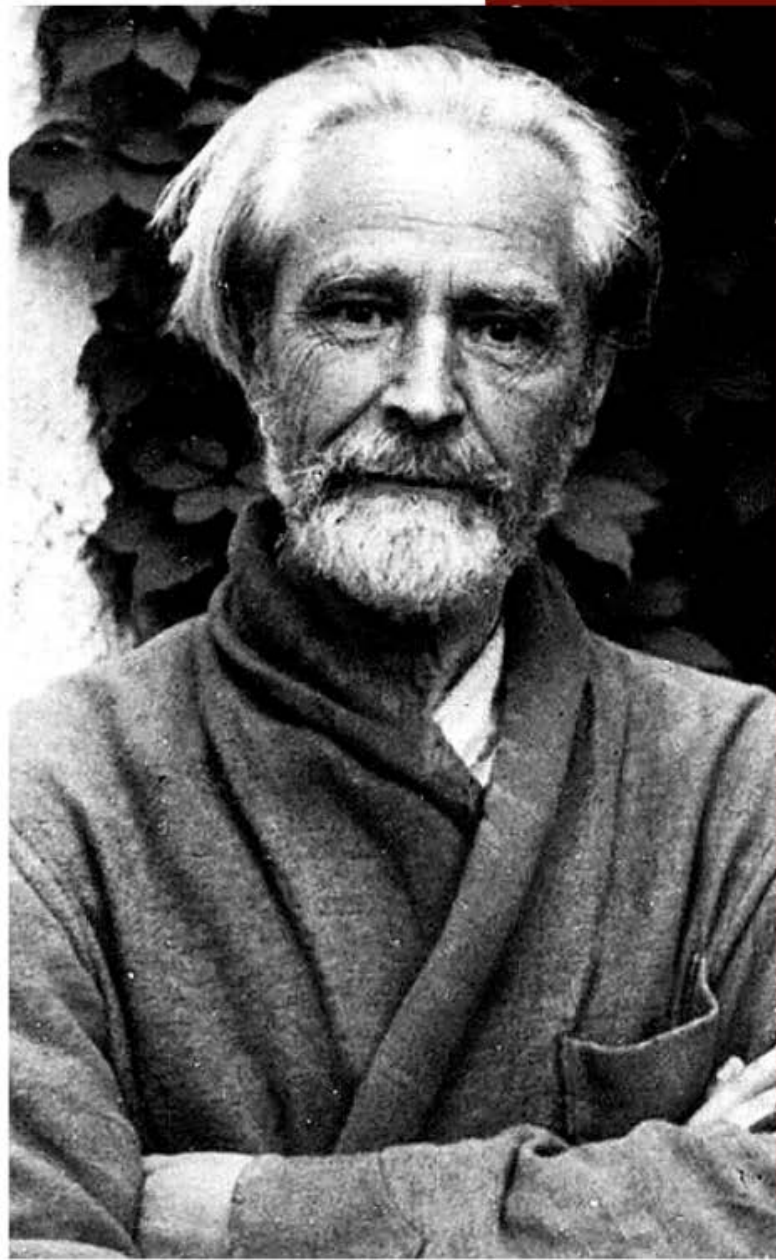
Radu Stanca, „Reteatralizarea teatrului” în revista *Teatrul* nr.4, septembrie 1956, <http://revistateatrul.cimec.ro/1956/Nr.4.anul.I.septembrie.1956/imagepages/image28.html>

Radu Stanca, *Resurecția baladei*.

Cornel Regman, *Dinspre Cercul Literar spre Optzeciști*, Cartea Românească, 1997.

Mihai Nadin, „Radu Stanca – dramaturg” în revista *Teatrul*, nr. 2, februarie 1968, <http://revistateatrul.cimec.ro/1968/Nr.2.anul.XIII.februarie.1968/imagepages/image36.html>

Radu Stanca, *Adio la prieteni*.

Sursă foto: Web (<https://www.activenews.ro/>)

„
Dumnezeu
este simplu pentru
cine-l prinde
dintr-odată...

N. 12 spre 13 octombrie, 24 spre 25 octombrie în stil nou, înregistrat oficial pe 27 noiembrie 1884, în Pârscov, Buzău.

Vasile Costache Voicu, Vasile Voiculescu în primele acte și în școală, din 1950 prin schimbare oficială, V. Voiculescu, așa cum se va semna, Dile, cum îi vor spune cunoscuții toată viața, pictat de Maria Brateș și descris de Pan Vizirescu: „(...) Și el, Vasile Voiculescu, e făcut în fața ferestrei și fereastra este cu aranjamentul așa, cu o parte de sus și o parte de jos formează o cruce. Și pe fondul acestei cruci și figura lui plină de evlavie, cum era el, bine exprimată în tabloul doamnei Brateș, poet, prozator, dramaturg, medic „fără de arginți”, soț, tată, și mai înainte de toate om al oamenilor, rămâne în amintirile celor care l-au întâlnit drept „un sfânt”.

„Eram copil de cel mult trei ani, stam copăcel între flori de în sălbatic, cu un cer albastru deasupra, cu un șir de munți albaștri în fund, visam cu ochii deschiși la soartă și eram fericit de așteptare. Ce așteptam? Îngeri, pe Dumnezeu și pe Sfântul Petre, pe Sfânta Duminică din basmele cu care mi-era capul împuiat? Era, desigur, în acel copilăș cârlionțat o copie, ceva împrumutat și de la Făt-Frumos din poveste, aur, arme, cai, tărâmurile de dincolo. Dar era de atunci în mine o siguranță că are să mi se izbândească un vis pe care nu-l formulam și pe care nu l-am formulat niciodată.”

Dacă ar fi posibilă, ar însemna oricât o mare nedreptate încercarea de a-l cuprinde în câteva rânduri. Despre lumea fascinantă a poveștii în care este purtat în copilărie de către mama sa, primele lecturi cu Viețile Sfinților și Robinson Crusoe, despre liceu, prietenia cu Urmuz și Gh. Ciprian, a lor societate literară „Capul de rățoi”, despre visul dintâi: Litere și abandonarea Facultății de Litere și Filosofie pentru cea de Medicină, despre lecturarea pătimașă a literaturii române, franceze, despre cărțile de psihologie, filosofie și pasiunea pentru artă, despre toate acestea putem vorbi nespun, parcurgând abia primii ani ai tinereții sale, trecut și împlinit prin știință și spiritualitate.

Despre medic. Profesie. Pasiune. Binele

necondiționat. Aproapele său. Lipsa pretențiilor financiare. „Îmi spunea adesea că nu se cuvine să lăsăm să treacă o zi fără fapte bune, medicul fiind din acest punct de vedere într-o poziție privilegiată ărin însăși natura profesunii sale, căci el poate face foarte ușor asemenea fapte, fără să caute prea mult.” este amintirea lui Constantin Daniel, regăsită în volumul Sabinei Măduța.

Detășarea în țară, îngrijirea răniților Primului Război Mondial și refuzul de a-i abandona în ciuda îmbolnăvirii proprii la datorie, decorarea cu „Steaua României cu spade” și solicitarea serviciilor sale la casa regală. Grăitoarea decizie de a conduce cabinetul medical înființat de revista „Albina”, consultând în baza abonamentului la revistă oamenii fără posibilități materiale, apoi lucrările pe teme medicale și preocuparea permanentă pentru învățarea și ajutarea omului de la sat, lecțiile de igienă și medicină homeopată rostite săptămânal la radio, practica în București și remarcabila dedicare cu care își îndeplinește datoria până la decizia de pensionare, în anul 1940. Și în tot acest timp, clădirea familiei sale. Alături de Maria Mitescu, pe care o cunoaște la Pârscov, la căpătâiul prietenei ei bolnave. Se îndrăgostesc definitiv, se logodesc în ziua de Crăciun, iar un an mai târziu, în 1910, merg 12 km cu săniile până la mănăstirea Ciolanu și se cunună. Au împreună cinci copii, despre care am putea povesti încă pe atât.

Prietenia și mentoratul lui Al. Vlahuță. Strânsa legătură cu Ion Pillat. Colaborarea cu zeci de reviste, activitatea pentru Fundația „Principele Carol”, ajutorul oferit scriitorilor evrei în timpul anilor grei ai antisemitismului, prezența la radio pentru mai bine de un deceniu.

Și opera.

Creația din care transpare metafora religioasă, pictată în simboluri și alegorii, în poezie mistică și proză fantastică, în sonet și teatru. Introspecție, adevăr. Regăsire, poate. Zeci de lucrări. Premiile importante, al Academiei Române pentru volumul „Din Țara Zimbrului și alte poezii” în 1920, al Societății Scriitorilor Români pentru volumul „Poeme cu îngeri” în

1928, Premiul Teatrului Național pentru piesa „Umbra” în 1936 și premiul Național de Poezie în 1941. Sonetele și dragostea pentru Shakespeare.

Pune în slujba scrisului iubirea și disciplina pe care le arată îngrijindu-se de oameni și, de-a lungul existenței sale, niciuna dintre cele două mari pasiuni nu se împlinește în detrimentul celeilalte. Viața retrasă pe care o trăiește după tulburătoarea moarte a soției în 1946. Însingurarea. Traiul simplu. Sărăcia. Soba în care nu se mai face focul, servind drept casă a sutelor de cărți.

Și „Rugul aprins”. Refugiul, credința.

Biografia în gânduri, asumate aproape în dicteu, din pricina unui preaplin, croindu-se cu greu spre impardonabila dramă a ultimilor ani din viață. Arestarea, perchiziția, confiscarea tuturor bunurilor, a cărților în lipsa cărora „de-acuma pot să mor”, procesul, condamnarea la cinci ani de temniță grea și degradare civică. La 74 de ani. Pentru uneltire împotriva orânduirii sociale, pentru legionarism. Pentru o sinistră și inimaginabilă răstălmăcire a omului și a creației. Pentru poezie și Dumnezeu de fapt, în cuprinzătoarele vorbe ale lui Marius Oprea.

Despre viața în închisoare. „Mai bine să nu știti.” îi spune fiului său. Mărturiile celor care au trăit acești ani întemnițați alături de el, foamea, violența, frigul!, apoi bunătatea infinită, cedarea și împărțirea rației de hrană, tuberculoza la coloana vertebrală, demnitatea „purtării crucii”, hainele în care este eliberat, încropite de colegii de detenție, din fire deșirate și alte petice și în care cere să fie îngropat, revenirea acasă, lacrimile, neputința, durerea atroce, despre cum „l-au omorât”, sfărâmarea omului, dar nu a credinței, stă mărturie anevoiasa și tulburătoarea muncă în care s-au abandonat, căutând, reconstituind, istoricii.

V. Voiculescu moare la 78 de ani, pe 26 aprilie 1963 și este înmormântat în cimitirul Bellu, în hainele în care își dorește.

Un gol cât pentru sufletele tuturor. Și opera postumă.

„Biografie” de Roxana Sorescu în V. Voiculescu, *Zahei orbul*, editura Art, 2010

Din interviul acordat de scriitorul Pan Vizirescu în 1998 Silvie Iliescu în articolul „Nemuritorii – Scriitorul Vasile Voiculescu și Radiodifuziunea” de V. Brădățeanu, Radio România, Agenția de presă, 10 februarie, 2020 <http://www.rador.ro/2020/02/10/nemuritorii-scriitorul-vasile-voiculescu-si-radiodifuziunea/>

Gheorghe Postelnicu, *Viața și opera lui Vasile Voiculescu*, editura Europass Group, 2012

Marius Oprea, *Adevărata călătorie a lui Zahei, Vasile Voiculescu și taina „Rugului Aprins”*, editura Corint, 2019,

V. Voiculescu, *Gînduri albe*, Editura Cartea Românească, 1986.

Sabina Măduța, *Vasile Voiculescu și Rugul Aprins*, Editura Florile Dalbe, 2001

Sursă foto: Web (www.armoniculturale.ro/)

„
...aștept,
în primul rând de la
mine, acel salt
calitativ care să
amintească celor ce au
uitat că dramaturgia
este genul cel mai
dificil, iar
teatrul... o
sărbătoare.

în revista *Teatrul*, nr. 3, martie 1980.

PAUL IOACHIM

Născut la 6 octombrie 1930, în comuna Baba Ana, Paul Ioachim a fost un om de teatru complet, petrecându-și viața între „scândură” și cuvânt, între meșteșugul scrisului și „arta replicii de teatru”, între artistic și administrativ.

A urmat cursurile liceului „B.P. Hașdeu” din Buzău, perioadă în care primele apariții pe scenă, în calitatea de actor – amator, urmează îndeaproape primele încercări dramatice. Despre actorii neprofesioniști, fără studii în domeniu, va afirma în revista „Teatrul” că sunt cei care întrețin cu abnegație și modestie dragostea de teatru, „dragoste care este și a noastră, punct de interferență între amatori și profesioniști”. A absolvit Institutul de Teatru „I.L. Caragiale” și, apoi, a rămas în Capitală, angajat al Teatrului Giulești. Lt. Stamates-

cu din „Titanic vals” de Tudor Mușatescu a fost rolul său de debut. Din filmografia actorului Paul Ioachim amintim „Secretul cifrului” (regia Lucian Bratu), „Ilustre cu flori de câmp” (regia Andrei Blaier).

Experiența dobândită în postura de actor întregeste și îmbogățește cu o replică spirituală și un dialog alert dramaturgia sa, Paul Ioachim cunoscând din interior „știința construcției teatrale, gradarea acțiunii și plasarea efectelor” pentru a pune în valoare artiștii. În 1970, la Galați, i-a fost montată în premieră comedia satirică „Ascensiunea unei fecioare”, despre care N. Carandino menționa că „dialogurile, situațiile, surpriza, fantezia, tehnica - totul contribuie la delectarea spectatorului mijlociu”. S-a impus ca dramaturg cu „Nu suntem îngeri” (spectacol jucat la

Teatrul Municipal din Ploiești și la Teatrul Mic) și „Goana”. Întrebat în 1980 despre proiectele sale scriitoricești, Paul Ioachim mărturisea credința sa privitoare la importanța comediei în înzestrarea oamenilor cu bucuria de a trăi. „Prea a intrat întreaga omenire într-un con de umbră neliniștitoare. Poate o salvez eu.” Dorința i-a fost îndeplinită de comediiile „Așteptam pe altcineva”, „Carlo contra Carlo”, „Totul e un joc” reușind, prin diferite montări, să încânte spectatorii din țară, alături de piese mai vechi, precum „Podul sinucigașilor”.

În 1995, la inițiativa sa, a luat ființă Teatrul „George Ciprian” din Buzău, iar până în 2002, când a dispărut dintre noi, Paul Ioachim a condus cu iscusință primul teatru de proiecte din România.

Paul Ioachim, *Goana. Nu suntem îngeri*, Editura Eminescu, 1980Paul Ioachim, „Din dragoste de teatru” în revista *Teatrul*, nr. 1, ianuarie 1987, <http://www.cimec.ro/Teatre/revista/1987/Nr.1.anul.XXXII.ianuarie.1987/imagepages/image12.html>Alex. Oproescu, *Scriitori buzoieni*, 1980Teodor Pracsiu, *Clipa ca permanență*, Editura Art XXI, 2006Adriana Popescu, „Dramaturgi români de la A la Z” în revista *Teatrul*, nr. 10, octombrie 1988, <http://www.cimec.ro/Teatre/revista/1988/Nr.10.anul.XXXIII.octombrie.1988/originalimages/20965.1988.10.pag078-pag079.jpg>Maria Marin, „Viitorul rol – Paul Ioachim”, revista *Teatrul*, nr. 3, martie 1976, <http://www.cimec.ro/Teatre/revista/1976/Nr.3.anul.XXI.martie.1976/originalimages/12983.1976.03.pag038-pag039.jpg>Ancheta revistei *Teatrul*, nr. 3, martie 1980, <http://revistateatrul.cimec.ro/1980/Nr.3.anul.XXV.martie.1980/originalimages/15520.1980.03.pag020-pag021.jpg>

Sursă foto: Web (<https://culturainiasi.ro/camil-petrescu/>)

“
Superioritatea unui om
n-a constatat niciodată
în a colecționa
omagiile mulțimii, ci
în a suporta disprețul
ei.”

CAMIL PETRESCU

„Eu sunt dintre acei / Cu ochi halucinați
și mistuiți lăuntric, / Cu sufletul mărit /
Căci am văzut idei.”

Chinuitoare, umplând mintea și sufletul, neîmblânzite în jocul lor de iele, ci predate cuvântului care să lase urme, ideile lui Camil Petrescu se așează într-o operă ce atinge excelența în fiecare gen literar.

Născut primăvara, în 1894, dat de către mama sa spre creștere unei alte femei, însingurat și în multe feluri singur, „*Da! Cânt în loc să plâng, / Căci am mândria / Să nu fiu plâns de nimenea, nicidecând (...)*” se refugiază în cărți încă din primii ani ai școlii.

Absolvent de Litere și Filosofie „magna cum laude”, mobilizat pe front, rănit, surzind parțial în urma unui bombardament și suferind cumplit din pricina infirmității, „*Surzenia m-a epuizat, m-a intoxicat, m-a neurastenizat. Trebuie să fac eforturi ucigătoare pentru lucruri pe care cei normali le fac firesc. (...) Aici unde totul se aranjează „în șoaptă” eu rămân veșnic absent.*” trăiește perioade de extremă sărăcie, „*Azi, literalmente, nu am ce mânca...*” și scrie „*(...) Suprema mângâiere – Poezia!*”. Poezia, filosofia, publicistica, proza, dramaturgia, cronica dramatică.

„Vreau să am ultimul cuvânt chiar
și, mai ales, față de mine însumi.”

Profesor la Timișoara, implicat în politică fără a obține vreo reușită, prins în numeroase polemici cu alte personalități ale vremii, adeseori generatoare de conflicte acute și serioase antipatii, exigent, incisiv, veșnic nemulțumit și regăsindu-se constant în poziția de neîndreptățit „*(...) n-am nevoie de stima bunilor mei vecini de viață*”. Legat de Mihail Sebastian într-o „prietenie literară”, poate puțin amoretat de sine și poate că nu fără motiv, „*Dragă Sebastian, un singur scriitor este astăzi capabil să dea un roman mare – și acela sunt tot eu.*”, iubește teatrul și îl imaginează ideal, „*Detaliul caracteristic este picătura care decide între artă și grosolană imitație. A ști să-l alegi dintre nenumărate detalii inutile înseamnă să confirmi valoarea întregului.*” știe și lasă pentru confirmare revoluționara lucrare „Modalitatea estetică a teatrului”.

Dur cu actorii și recunoscând valoare numai în câteva nume ale epocii, crede în sfințenia cuvântului și nu a artificierilor actricești prin care cuvântul e livrat cu efect și secat de însemnătatea dată-i din scriere.

Director al Naționalului pentru o clipă, membru al Academiei Române, regizor,

Îndrumăm călduros următorii noștri spre lecturarea materialelor integrale (disponibile online sau în volume tipărite) și mulțumim c!MeC pentru arhiva digitală a revistei „Teatrul” – pe care o puteți accesa pe site-ul <http://revistateatrul.cimec.ro/>, cât și pe <https://www.scribd.com/>.

„*(...) Sunt cel mai mare regizor, pentru că am pentru asta și o profundă cunoaștere a textului și o extraordinară cultură filozofică și o sensibilitate nervoasă excepțională. (...)*”. Despre micile sale războaie, Sebastian conchide: „*(...) E vreo utilitate în faptul de a denunța un imbecil, de a scutura o falsă glorie literară sau de a pune la locul lui un polemist capșist? Schimbă asta ceva din simplele dtale adevăruri personale, adaugă poate ceva vieții dtale interioare, care singură prețuiește pentru că singură e creatoare? (...) Să presupunem că denunțul dtale îl elimină pe Tita Bobeș din critica dramatică, pe Cezar Popescu din literatură și pe Mihai D. Ralea din filozofie! Ei și? Crezi că toate izbânzile astea la un loc și altele o sută în plus valorează cât faptul de a fi scris Actul venețian?*”. Actul venețian... „Jocul ielelor”, „Suflete tari”, „Versuri. Ideea. Ciclul morții”, „Danton”, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, „Transcendentalia”, „Patul lui Procust”, „Iată femeia pe care o iubesc” și toate celelalte.

Câteva iubiri, o poveste pentru altădată însă, tulburătorii lui ochi albaștri, șase ani de căsnicie, doi fii. Și o întreagă viață condusă de idei. Camil Petrescu, m. 1957. „Vecinic” prezent.

Camil Petrescu, *Note zilnice (1927-1940)*, Editura Cartea Românească, 1975.

Constantin Ionescu, *Camil Petrescu. Amintiri și comentarii*, Editura pentru Literatură, 1968.

Mihail Sebastian, *Jurnal, 1935-1944*, Editura Humanitas, 2016.

Camil Petrescu, *Teatru, vol. I*, Editura pentru Literatură, 1964.

Camil Petrescu, *Modalitatea estetică a teatrului*, Editura Enciclopedică Română, 1971.